

Spis treści

Foto Z. Krysiński

Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej - Biblioteka Ekologiczna dziękuje Wojewódzkiemu Funduszowi Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu za przyznane środki finansowe na wydanie Wielkopolskiego Biuletynu Ekologicznego w 2001 roku.

Redakcja

Okladka str. 1 Foto. B. Śmielowski

POSŁOWIE O EKOLOGII	2
MINISTERSTWO ŚRODOWISKA INFORMUJE	3
ZASADY UBIEGANIA SIĘ O DOFINANSOWANIE PRZEZ MINISTERSTWO ŚRODOWISKA DZIAŁAŃ W DZIEDZINIE EDUKACJI EKOLOGICZNEJ W 2001 ROKU	3
NEGOCJACJE W OCHRONIE PRZYRODY	5
WAŻNA INFORMACJA	6
NOWE ZASADY REJESTRACJI STOWARZYSZEŃ	7
NOWE PRZEPISY DLA STOWARZYSZEŃ I FUNDACJI CZYŻBY ZAMACH NA WOLNOŚĆ ZRZESZANIA SIĘ?	7
WOJEWÓDZKI FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ W POZNANIU.	8
POLSKI KLUB EKOLOGICZNY OKRĘG WIELKOPOLSKI WNIOSKUJE	12
KOŁO NR 33 PKE PROTESTUJE	14
POWSTAŁ NOWY OBSZAR KRAJOBRAZU CHRONIONEGO	14
CZY WARTO BUDOWAĆ ZAPORY WODNE	18
LUDZIE I PRZYRODA CIERPIĄ JEŚLI ZALECENIA DOT. ZAPÓR NIE ZOSTANĄ WPROWADZONE W ŻYCIE	19
MIĘDZYNARODOWY „ATLAS OBSZARÓW ZALEWOWYCH ODRY”.	
NOWE SPOJRZENIE NA OCHRONĘ DOLINY ODRY	20
KOLONIA SUSŁA PERŁKOWANEGO W ŚWIDNIKU K/LUBLINA - ZAGROŻONA	21
STANOWISKO W SPRAWIE PRZESIEDLENIA CZĘŚCI KOLONII SUSŁA PERŁKOWANEGO, <i>Spermophilus suslicus</i> <i>Guldenstaedt</i> , 1770 W ZWIĄZKU Z ROZBUDOWĄ LOTNISKA W ŚWIDNIKU (WOJ. LUBELSKIE)	21
PROGRAM EDUKACJI EKOLOGICZNEJ WYSTAWA „ŚWIADKOWIE MILENIUM - DĘBY”	23
PROGRAM EDUKACJI EKOLOGICZNEJ WYSTAWA „CZYSTA ENERGIA”	24

Wydawca: Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej – Biblioteka Ekologiczna. **Adres Wydawcy i Redakcji:** 61-715 Poznań, ul. Kościuszki 79, tel.: (0-61) 852 41 39, (061) 852 13 25, fax: (0-61) 852 82 76. **Redaguje Zespół. Skład i druk:** PRODRUK Poznań ul. Błażeja 3, tel. 8229-046. Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i adiustacji tekstów oraz zmiany tytułów. Przedruk materiałów lub ich części tylko za zgodą redakcji Wielkopolskiego Biuletynu Ekologicznego. Nakład wydrukowano na papierze ekologicznym.

POSŁOWIE O EKOLOGII

9 stycznia posłowie zatwierdzili plan pracy Sejmowej Komisji Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa do lipca 2001 r. Uznali, że sprawą zasadniczą będzie kontynuowanie prac legislacyjnych dostosowujących polskie prawo ochrony środowiska do wymagań Unii Europejskiej. Jaki jest stan tych prac?

Parlament uchwalił Ustawę o dostępie do informacji o środowisku i ocenach oddziaływania na środowisko. Dokonał też głębokiej nowelizacji Ustawy o ochronie przyrody. Zakończony został również proces legislacyjny dotyczący Prawa atomowego oraz Ustawy o nawozach i nawożeniu.

Odbyło się drugie czytanie projektu Ustawy o ochronie środowiska, projektu Ustawy o odpadach oraz projektu Ustawy o rolnictwie ekologicznym. Myślę, że jeszcze w lutym jest możliwe trzecie czytanie tych projektów.

Na drugie czytanie czeka poselski projekt Ustawy o przeznaczaniu gruntów rolnych na leśne oraz projekt Ustawy o wprowadzeniu ustawy o ochronie środowiska, Ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw.

Na etapie sprawozdań podkomisji nadzwyczajnej znajdują się projekty ustaw: prawo geologiczne i górnicze, o opakowaniach i odpadach z opakowań, o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i odprowadzaniu ścieków oraz o obowiązkach przedsiębiorców dotyczących gospodarowania niektórymi odpadami oraz opłacie produktowej i depozytowej, a także o obywatelskim projekcie ustawy o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów naturalnych kraju.

Podkomisja nadzwyczajna pracuje nad Prawem wodnym, a Komisja Prawa Europejskiego nad Ustawą o postępowaniu z substancjami zubożającymi warstwę ozonową. Projekt tej ustawy był przedmiotem opinii Komisji Ochrony Środowiska.

Parlament czeka na rządowe projekty ustaw o substancjach biobójczych oraz o organizmach genetycznie zmodyfikowanych.

Komisja zaplanowała też rozpatrzenie kilku informacji resortu. Już zapoznała się z informacją o stanie i perspektywach współpracy międzynarodowej w dziedzinie ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju.

Na początku lutego, wspólnie z Komisją Integracji Europejskiej, oceni stan prac dostosowawczych w obszarze środowiska, związanych z procesem negocjacyjnym. Komisja zapozna się ze stanem i perspektywami monitoringu i kontroli środowiska w kontekście integracji z UE.

Czeka nas kolejna w tej kadencji debata ekologiczna w Sejmie. Podstawą tej debaty będą trzy ważne dokumenty rządowe: „Polska 2025 - Długookresowa Strategia Trwałego i Zrównoważonego Rozwoju” - dokument opracowany z inspiracji Komisji, „II Polityka Ekologiczna Państwa” oraz „Strategia rozwoju energetyki odnawialnej”. W sprawie tych dokumentów Komisja przedstawi Sejmowi wypracowane opinie.

Ponadto posłowie zapoznają się z informacjami o nadzwyczajnych zagrożeniach środowiska w 2000 roku, o zagrożeniach kłusownictwem oraz o **działalności i głównych problemach pozarządowych organizacji i prasy ekologicznej w Polsce**. Przyjmemy też stanowisko w sprawie rządowej informacji o stanie lasów w 1999 roku.

Komisja planuje odbycie dwóch wyjazdowych posiedzeń. W województwach pomorskim i zachodniopomorskim posłowie zapoznają się z sytuacją parków narodowych, a w województwie podkarpackim spotkają się z parlamentarzystami Ukrainy omawiając perspektywy współpracy polsko-ukraińskiej związane z ochroną środowiska.

Ta część planu, dotycząca współpracy międzynarodowej, przewiduje m.in. udział posłów w kilku konferencjach międzynarodowych oraz spotkanie z Komisją Środowiska parlamentu Szwecji. Zamierzamy aktywnie uczestniczyć w działalności GLOBE - Europe.

W końcu półrocza rozpatrzymy sprawozdanie z wykonania ustawy budżetowej za 2000 rok w części dotyczącej działalności Komisji oraz przyjmujemy sprawozdanie z działalności za III kadencję.

To będzie dla posłów, członków Sejmowej Komisji Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, bardzo pracowite półrocze. Zamierzenia legislacyjne w tej kadencji - w porównaniu z poprzednimi - są więc bardzo ambitne.

Posel CZESŁAW ŚLEZIAK
Przewodniczący Sejmowej Komisji Ochrony Środowiska, Zasobów
Naturalnych i Leśnictwa
EKOPROFIT

MINISTERSTWO ŚRODOWISKA INFORMUJE

W związku z pracami Sejmowej Komisji Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, dotyczącymi działalności i głównych problemów organizacji pozarządowych w Polsce, Biuro Edukacji i Komunikacji Społecznej zwraca się z uprzejmą prośbą o przesłanie informacji pocztą elektroniczną na adres:

Hanna.Sikorska@mos.gov.pl,

faxem: 8252003 lub pocztą na adres:

Ministerstwo Środowiska BEiKS

ul. Wawelska 52/54 00-922 Warszawa

na temat charakteru działalności, wykonywanych projektów, przykładów realizowanych działań, a także problemów dotyczących szeroko rozumianej działalności ekologicznych organizacji pozarządowych w Polsce.

Informacje proszę przysyłać do 31.03.01, przekroczenie podanego terminu może spowodować nieuwzględnienie uwag przesłanych przez organizacje w materiałach, które będą przedstawione Komisji.

Hanna Sikorska
BEiKS

ZASADY UBIEGANIA SIĘ O DOFINANSOWANIE PRZEZ MINISTERSTWO ŚRODOWISKA DZIAŁAŃ W DZIEDZINIE EDUKACJI EKOLOGICZNEJ W 2001 ROKU

I. Wprowadzenie

II. Uwagi ogólne

III. Formularz wniosku

I. Wprowadzenie

Od początku lat dziewięćdziesiątych, w środowisku organizacji ekologicznych, dyskutowana była potrzeba opracowania jasnych i czytelnych kryteriów rozdziału środków na dofinansowanie działań z zakresu Edukacji Ekologicznej. Opracowanie takich właśnie zasad mogłoby pomóc organizacjom w budowaniu długofalowych strategii działań, a Ministerstwu Środowiska dawałoby szansę wybierania najlepszych projektów, promowania ich i wspierania.

Dlatego też powołanie Społecznego Zespołu Ekspertów ds. Finansowania Edukacji Ekologicznej przez Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa (w 1998 roku) spotkało się z na ogół pozytywnym odezwem ze strony zaproszonych ekspertów. Dyskusje nad przyszłością współpracy poprzedzone zostały wyjaśnieniami opisującymi dotychczasową formułę udzielania dofinansowania niezależnym organizacjom społecznym.

Podczas kolejnych spotkań Zespołu starano się dopracować jak najlepszej formuły wnioskowania i oceniania propozycji o dofinansowanie działań z zakresu edukacji ekologicznej.

W wyniku doświadczeń z rocznych prac Zespołu powstały poniżej opisane zasady.

II. Uwagi ogólne

1. KTO

Wnioski o dofinansowanie zadań z zakresu edukacji ekologicznej mogą zgłaszać wnioskodawcy posiadający osobowość prawną.

Nie są finansowane zadania statutowe realizowane przez instytucje i organizacje takie jak: parki narodowe, szkoły, uczelnie wyższe (studia podyplomowe).

2. KIEDY

Terminy składania wniosków:

do 31 stycznia - rozpatrywane do 31 marca

do 30 czerwca - rozpatrywane do 30 września.

Umowy zawierane będą w momencie ustalenia budżetu państwa po otrzymaniu informacji o wysokości środków przeznaczonych na edukację ekologiczną.

3. JAKIE WNIOSKI

Rozpatrywane będą wnioski edukacyjne zgłaszane do Ministerstwa Środowiska o charakterze regionalnym (minimum dwa województwa) lub ogólnopolskim.

Środki budżetowe przeznaczone na finansowanie zadań z zakresu nieformalnej (pozaszkolnej) edukacji ekologicznej mogą być kierowane na realizację (w całości lub w części) następujących przedsięwzięć:

- wkładki edukacyjne w czasopiśmie o nakładzie do 5 tys. egzemplarzy;
- wydawnictwa (bez podręczników, skryptów);
- seminaria, sympozja, konferencje, szkolenia itp. (bez kosztów delegacji, wyżywienia, noclegów - z wyjątkiem organizowanych wspólnie z MŚ);
- konkursy - w tym nagrody rzeczowe;
- programy edukacyjne;
- kampanie informacyjno-promocyjne.

Projekty zaopiniowane pozytywnie, zatwierdzone do realizacji przez Ministra Środowiska muszą zostać zrealizowane najpóźniej do końca listopada danego roku budżetowego.

W przypadku wątpliwości członkowie Społecznego Zespołu mogą poprosić o uzupełnienie informacji dotyczącej realizowanego przedsięwzięcia.

ZASADY UBIEGANIA SIĘ O DOFINANSOWANIE PRZEZ MINISTERSTWO ŚRODOWISKA DZIAŁAŃ W DZIEDZINIE EDUKACJI EKOLOGICZNEJ W 2001 ROKU

4. FORMA WNIOSKU

Wnioski winny być opracowywane na formularzu dostępnym w Biurze Edukacji i Komunikacji Społecznej MŚ lub w Internecie na stronie WWW Ministerstwa - www.mos.gov.pl lub e-mail info@mos.gov.pl. Winny być wypełnione maszynowo lub opracowane na komputerze, w dwóch egzemplarzach. Objętość wniosku nie powinna przekraczać 5 stron.

Wnioski dotyczące finansowania czasopism winny zawierać:

- przykładowe dwa poprzednie numery
- w przypadku czasopisma nowego - jego makietę
- informację o nakładzie.

Wnioski dotyczące finansowania wydawnictw książkowych winny zawierać:

- informację o nakładzie
- informację o objętości
- informację o formacie
- dwie recenzje
- szczegółowy konspekt.

Wnioski dotyczące finansowania seminariów, konferencji winny zawierać:

- planowany termin
- ramowy program
- informację o przewidywanej liczbie uczestników.

5. GDZIE

Wnioski winny być składane do:

**Sekretariatu Biura Edukacji i Komunikacji Społecznej
Ministerstwo Środowiska
ul. Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa**

Dodatkowe informacje można uzyskać pod numerem telefonu (0-22) 825 11 13 lub 825 20 03.

6. PODZIAŁ ŚRODKÓW

Wysokość środków przeznaczonych na edukację ekologiczną w danym roku określa ustawa budżetowa. Zakłada się, iż na realizację zewnętrznych zadań edukacyjnych przeznaczone zostanie nie mniej niż 60% środków.

7. OCENA WNIOSKÓW

Oceny wniosków zewnętrznych dokonuje Społeczny Zespół Ekspertów ds. Finansowania Edukacji Ekologicznej powołany decyzją Ministra. Ustalenia zespołu wymagają akceptacji Ministra.

8. UMOWA I SPOSÓB ROZLICZANIA

Wszystkie środki budżetowe będące w gestii MŚ podlegają wydatkowaniu zgodnie z ustawą o zamówieniach publicznych. Podmioty otrzymujące dofinansowanie winny wydatkować je zgodnie z przepisami tej ustawy.

Po zaakceptowaniu przez Ministra zadań do realizacji, z każdym z wnioskodawców zawierana jest umowa. Do podpisania umowy niezbędne są następujące dokumenty i informacje:

- aktualne dokumenty osobowości prawnej (najdalej sprzed trzech miesięcy) - wypis z rejestru, statut;
- nazwa banku i numer konta;
- przy zamówieniach z wolnej ręki powyżej 30.000 ECU niezbędne jest dostarczenie dodatkowo:

zaświadczenia z Urzędu Skarbowego o nie zaleganiu z płatnością podatku, zaświadczenia z ZUS-u, bilans z poprzedniego roku, zaświadczenie o niekaralności.

Umowa określa zakres zadania, formę jej wykonania oraz termin realizacji. Rozliczenie finansowe zadania wymaga przedstawienia zestawienia kosztów realizacji zadania, zgodnie z kalkulacją kosztów będącą załącznikiem do umowy. Strona realizująca zadanie wystawia rachunek uproszczony dla Ministerstwa Środowiska, po zakończeniu zadania. Wymagane jest złożenie raportu końcowego merytoryczno-finansowego z realizacji zadania w przeciągu 30 dni od zakończenia projektu. Będzie to jednym z kryteriów oceny przyszłych wniosków o dofinansowanie.

Wnioskodawca, który otrzymał dofinansowanie zobowiązany jest do sporządzenia i złożenia w Biurze Edukacji i Komunikacji Społecznej przy rozliczeniu zawartej umowy około pół-stronicowego sprawozdania (abstraktu) zawierającego krótki opis projektu oraz jego efektu ekologicznego.

Wnioski nie spełniające powyższych kryteriów nie będą rozpatrywane.

FORMULARZ WNIOSKU

WNISKODAWCA

1. Nazwa instytucji/organizacji
2. Status prawny instytucji/organizacji
3. Referencje i dotychczasowe osiągnięcia
4. Dokładny adres instytucji/organizacji (kod, miejscowość, ulica, województwo)
5. Adres korespondencyjny (jeżeli inny niż w pkt. 4)
6. Telefon, fax, e-mail
7. Osoba odpowiedzialna za realizację zadania
tel., fax kontaktowy

ZADANIE

1. Nazwa zadania.
2. Krótki opis zadania
- cele
- przedmiot
- adresaci
- zasięg
3. Harmonogram realizacji zadania.
4. Zamierzony efekt edukacyjny zadania oraz sposób jego oceny
5. Terminy realizacji zadania (rozpoczęcie i zakończenie)
6. Złożenie końcowego raportu merytoryczno-finansowego w przeciągu 30 dni od zakończenia zadania, jednak nie później niż do 30 listopada 2001 roku.

FINANSOWANIE

1. Kalkulacja kosztów całości zadania według załączonego wzoru. Inni współfinansujący (wymienić).

Wyszczególnienie składników kosztów	Wkład własny	Wkład MŚ	Inni (wymienić)	Kwota ogółem
	Razem	Razem	Razem	Ogółem

2. Zakres zadania wnioskowany o dofinansowanie ze środków MŚ - krótki opis
3. Szczegółowa kalkulacja kosztów zadania wnioskowana o dofinansowanie ze środków MŚ

Podpisy:

osoby (osób) upoważnionych do reprezentowania instytucji/organizacji, osoby (osób) odpowiedzialnej za realizację zadania.

Na podstawie materiałów MŚ opracował Z. Krysiński

NEGOCJACJE W OCHRONIE PRZYRODY

Samorządy uzyskały uprawnienia, które dają gwarancję równoważenia ogólnonarodowych potrzeb ochrony przyrody i interesów mieszkańców terenów, na których przyrodę warto i należy chronić.

Nowe uprawnienia, jakie uzyskały samorządy dzięki ostatniej zmianie ustawy o ochronie przyrody uchwalonej 7 grudnia 2000 r. (Dz.U. z 2001 r., nr 3, poz. 21), są zasługą posłów samorządowców, którzy przekonali większość do propozycji, których nie było w rządowej wersji projektu.

A są to uprawnienia niebiałe, które dają gwarancję rozsądnego równoważenia ogólnonarodowych potrzeb ochrony przyrody i lokalnych życiowych interesów mieszkańców terenów, na których tę przyrodę warto i należy chronić.

Różnie z tym bywało dotychczas, czego przykładem chociażby zadawnione spory wokół Tatrzańskiego Parku Narodowego czy konflikt związany z projektem rozszerzenia Białowieskiego Parku Narodowego.

Głównym celem nowelizacji ustawy z 1991 r. było jej dostosowanie do nowej konstytucji oraz do wymogów prawa Unii Europejskiej. Dzięki parlamentarzystom udało się osiągnąć jeszcze inny: jak to nazwał w Sejmie wiceminister środowiska, Janusz Radziejowski - „upodmiotowienie samorządów w stosunku do administracji ochrony przyrody”. Zamknęło drogę do jednostronnych decyzji. Ustawa wpisuje bowiem w procedury ochrony przyrody zasadę negocjacji, mediacji i kompromisu.

Kontrowersje wzbudza natomiast zniesienie dotychczasowych tzw. represyjnych kompetencji Straży Ochrony Przyrody (legitymowanie, nakładanie mandatów karnych). Zwolennicy tego rozwiązania argumentowali, że takie uprawnienia mogą przysługiwać tylko organom państwa, nie zaś społecznym strażnikom. I w Sejmie wygrali jednym głosem. Ale posłowie przeciwni faktycznej likwidacji SOP-u już złożyli nowy projekt nowelizacji ustawy, w którym proponują przywrócenie poprzednich przepisów.

Trzy najważniejsze rozwiązania

Przede wszystkim istotne jest wprowadzenie w art. 14 przepisu przewidującego, że utworzenie, powiększenie, zmniejszenie lub likwidacja parku narodowego może nastąpić tylko po uzgodnieniu z organami zainteresowanych jednostek samorządu terytorialnego, na których obszarze działania planuje się takie zmiany. Ten wymóg obowiązywał dotychczas tylko przy tworzeniu parku krajobrazowego przez wojewodę.

Ważną nowością jest też zagwarantowanie jednostkom samorządu terytorialnego rekompensaty za ustawowe zwolnienie z podatków lokalnych (z wyjątkiem leśnego i rolnego) gruntów objętych ochroną ścisłą, częściową lub krajobrazową oraz trwale z nimi związanych budynków i budowli w parkach narodowych i rezerwach przyrody. Samorządy otrzymają z budżetu państwa zwrot dochodów utraconych z powodu tych zwolnień (art. 14 ust. 13a).

Trzecim zasadniczym novum jest przesądzenie, że tworzenie parków narodowych na obszarach lub uznawanie za

rezerwy przyrody terenów, które nie są własnością Skarbu Państwa, wymaga zgody właściciela tych nieruchomości. Jeśli zaś właściciel zgody nie wyraża, niezbędne jest przeprowadzenie wywłaszczenia za odszkodowaniem, zgodnie z procedurą przewidzianą w ustawie o gospodarowaniu nieruchomościami (art. 13 ust. 3). Oznacza to respektowanie prawa własności nie tylko właścicieli prywatnych, ale także samorządów, do których należy mienie komunalne.

Samorząd opiniuje

Poza tym przedstawiciel właściwego terytorialnie samorządu gminnego będzie z mocy ustawy członkiem rady parku krajobrazowego - organu opiniodawczo-doradczego dyrektora parku.

Podniesiono rangę planów ochrony sporządzanych dla parków narodowych, rezerwatów przyrody oraz parków krajobrazowych. W rozbudowanej regulacji (dodany art. 13 a) przewidziano, że zainteresowane jednostki samorządu terytorialnego opiniują projekty tych planów. Mają na to miesiąc od przedłożenia projektu przez ministra środowiska (dla parku narodowego) lub wojewodę (dla rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego). Jeśli nie złożą opinii w tym terminie, będzie to uznane za brak uwag. Ustalenia zawarte w planie ochrony są wiążące nie tylko (jak było dotychczas) dla miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, ale także przy wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

Poza tym ustanowienie planu ochrony zobowiązuje gminy, w których położone są tereny poddane ochronie, do sporządzenia dla tych obszarów miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub dokonania koniecznych zmian w planie obowiązującym, w ciągu roku od wejścia w życie aktu ustanawiającego plan ochrony. Koszt sporządzenia lub zmiany planu obciąża budżet państwa (poprzednio ustawa dzieliła te koszty na pół między budżety: gminy i państwa). Jeżeli jednak rada gminy nie podejmie w wyznaczonym terminie uchwały o przystąpieniu do sporządzenia planu, stosuje się tzw. zarządzenie zastępcze: wojewoda wzywa gminę do podjęcia takiej uchwały w ciągu maksimum dwóch miesięcy. Po bezskutecznym upływie tego terminu sporządza w formie aktu prawa miejscowego plan, który wywołuje takie same skutki prawne, jak plan uchwalony przez radę gminy.

W rozbudowanych w nowelizacji przepisach dotyczących ogrodów zoologicznych i botanicznych przewidziano obowiązek uzgadniania programów działalności i rozwoju tych placówek z wójtem gminy, burmistrzem lub prezydentem miasta, na terenie którego znajduje się taki ogród. Z drugiej strony, przed wydaniem decyzji w sprawie ustalenia warunków zabudowy i zagospodarowania terenu dla inwestycji przewidzianej w pobliżu ogrodu wójt albo burmistrz będzie musiał poinformować zarząd ogrodu o przygotowywanym przedsięwzięciu. Zarząd ma miesiąc na zgłoszenie swoich zastrzeżeń i wniosków. Podobna procedura obowiązuje organy

NEGOCJACJE W OCHRONIE PRZYRODY

gminy przy rozpatrywaniu wniosków użytkowników obiektów budowlanych położonych w pobliżu ogrodu o wyrażenie zgody na zmianę sposobu użytkowania obiektu, jeżeli ta zmiana mogłaby mieć wpływ na funkcjonowanie ogrodu. Poza tym wójt, burmistrz albo prezydent miasta ma uwzględniać w miejscowych planach oraz swojej działalności potrzebę funkcjonowania i rozwoju istniejących lub planowanych do utworzenia ogrodów oraz zapewnić ich ochronę.

Nowe obowiązki

W art. 4 zapisano generalną zasadę, według której w przyjmowanych przez organy jednostek samorządu terytorialnego: programach ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju, strategiach rozwoju województw, wojewódzkich i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, studiach uwarunkowań i kierunków rozwoju przestrzennego gmin - należy uwzględniać wymagania ochrony przyrody.

Do ustawy wpisano zakaz przewożenia przez granicę państwa - bez zezwolenia ministra właściwego do spraw środowiska - roślin lub zwierząt, ich części i produktów pochodnych, którymi obrót jest ograniczony na podstawie umów międzynarodowych. Chodzi tu głównie o konwencję waszyngtońską o międzynarodowym handlu dzikimi zwierzętami i roślinami gatunków zagrożonych wyginięciem, ratyfikowaną przez Polskę w 1989 r. Przetrzymywanie natomiast w kraju tych roślin i zwierząt

oraz ich uprawa i hodowla wymagają wpisania do rejestru, który prowadzić mają starostowie. Rejest powinien zawierać m.in. imię, nazwisko oraz adres posiadacza i przetrzymującego, adres miejsca przetrzymywania, uprawy lub hodowli, wielkość powierzchni upraw lub liczbę zwierząt, nazwę gatunku w języku łacińskim i polskim, cel posiadania lub przetrzymywania, numer i datę wydania zezwolenia na wwóz do kraju lub pozyskanie oraz dokumentu wydanego przez urzędowego lekarza weterynarii potwierdzającego urodzenie zwierzęcia w hodowli. Celem tych przepisów jest przeciwdziałanie nielegalnemu obrotowi chronionymi roślinami i zwierzętami.

Wydanie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu dla inwestycji realizującej cel publiczny na obszarze parku krajobrazowego lub obszarze chronionego krajobrazu wymaga uzgodnienia z wojewodą i sporządzenia oceny oddziaływania na środowisko. Nowym obowiązkiem wójta, burmistrza lub prezydenta miasta będzie poinformować ministra środowiska o wydaniu takiej decyzji.

Zgodnie z uchwaloną poprawką w art. 34 rada gminy nie ma już możliwości ustanawiania ochrony gatunkowej roślin i zwierząt. Może teraz wprowadzić tylko takie formy ochrony przyrody - jeśli nie wprowadził ich wojewoda - jak: obszary chronionego krajobrazu, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne oraz zespoły przyrodniczo-krajobrazowe.

Ireneusz Walencik

GAZETA SAMORZĄDU I ADMINISTRACJI

WAŻNA INFORMACJA

Minister Środowiska wybrał przedstawiciela porządkowych organizacji ekologicznych w Radzie Nadzorczej Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Został nim dr Tomasz Perkowski wiceprezes Federacji Zielonych „Gaja”, który zgodnie z Ustawą o Ochronie i Kształtowaniu Środowiska, uzyskał największą liczbę poparcia ze strony organizacji zajmujących się ochroną środowiska.

Decyzję tą poprzedziła lipcowa deklaracja Ministra o chęci przyjęcia w skład Rady Nadzorczej Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej nowego przedstawiciela POE, wyłonionego przez organizacje ekologiczne na miejsce odwołanego Pawła Głuszyńskiego. Niezależnie od faktu, iż do wyłonienia przedstawiciela POE obowiązuje Ustawa o Ochronie i Kształtowaniu Środowiska z dnia 31 stycznia 1980 (rozdz. 2, art. 88e, ust. 2), decyzja Ministra Antoniego Tokarczuka została uznana za ważny krok ku budowaniu partnerskich stosunków po-

między Ministerstwem Środowiska a sektorem porządkowym.

Z dniem 15.11.2000 na stronach internetowych MŚ pojawił się komunikat, dotyczący zgłaszania przez porządkowe organizacje ekologiczne swoich kandydatów do Rady Nadzorczej NFOŚiGW do dnia 15.12.2000. W tym okresie do Ministerstwa wpłynęło najwięcej poparcia dla kandydatury dr Tomasza Perkowskiego. Z dokonanego wyboru cieszymy się tym bardziej, iż został on poprzedzony dyskusją w ruchu ekologicznym na temat zadań i obowiązków ciążących na naszym przedstawicielu we władzach NFOŚiGW.

Kontakt z Tomaszem Perkowskim

e-mail: Tomasz@fz.most.org.pl

tel./fax. biuro (91) 489 42 32

Informacje przygotował Robert Cyglicki
Biuro Informacji Ekologicznej / Ecological Informations Office

NOWE PRZEPISY DLA STOWARZYSZEŃ I FUNDACJI czyżby zamach na wolność zrzeszania się?

1 stycznia br. weszły w życie nowe przepisy regulujące rejestrowanie fundacji i stowarzyszeń.

Dla nowo zakładanych fundacji, stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych został utworzony wspólny rejestr będący częścią tzw. Krajowego Rejestru Sądowego. W sądach rejonowych znajdujących się w miastach wojewódzkich powołano specjalne komórki - sądy rejestrowe, które będą prowadziły m.in. rejestry fundacji i stowarzyszeń.

Do końca 2003 roku rejestry sądowe dotyczące organizacji już zarejestrowanych są przechowywane w sądach dotychczas właściwych. Sądy te wydają odpisy, wyciągi i zaświadczenia, za co pobierają opłatę kancelaryjną.

Wnioski o zmianę wpisu w rejestrze organizacje będą musiały składać w nowych sądach rejestrowych. Dotychczasowy sąd rejestrowy przekazuje wtedy akta rejestrowe do nowego sądu rejestrowego.

Od wniosku o zarejestrowanie podmiotu w nowym rejestrze pobiera się opłatę (tzw. wpis stały) 500 zł, a jeżeli wniosek dotyczy jednocześnie wpisu do rejestru przedsiębiorców, opłata ta wynosi 1000 zł.

Wnioski składa się na specjalnych formularzach, które można otrzymać w sądach rejestrowych.

Wydanie odpisów wyciągów i informacji z Krajowego Rejestru Sądowego jest odpłatne i w zależności od rodzaju wydanego dokumentu kształtuje się w granicach od 5 do 60 zł (za odpis aktualny trzeba zapłacić 30 zł).

Teksty rozporządzeń wykonawczych do ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym, regulujących m.in. kwestię opłat, ukazały się w 117 i 118 numerze Dziennika Ustaw z 2000 roku.

Więcej informacji na stronie: http://www.ngo.pl/html/zagadnienia_ogolne.html

Piotr Niezgodzki
(Agencja FiPress)

NOWE ZASADY REJESTRACJI STOWARZYSZEŃ

Od 1 stycznia 2001 roku wprowadzone są zmiany w zasadach rejestracji stowarzyszeń. Zmiany te w drastyczny sposób ograniczają realizację programów dla wsi, gdyż utrudnią mieszkańcom wsi zakładanie stowarzyszeń.

Ponieważ procedury rejestracyjne i wysokość opłat za rejestrację stowarzyszeń są odzwierciedleniem polityki państwa w stosunku do inicjatyw obywatelskich, a program m. innymi Mała Szkoła realizowany jest pod patronatem Jerzego Buzka, uważamy, że działania Ministerstwa Sprawiedliwości są niezamierzonym błędem wynikającym z tempa i niedostatecznego przygotowania wprowadzanych zmian. Dlatego mamy nadzieję, że mobilizacja sił demokratycznych, działania organizacji pozarządowych i wszystkich tych, dla których ważna jest idea społeczeństwa obywatelskiego oraz rozwój inicjatyw wiejskich, doprowadzą do tego, że decyzje Ministerstwa Sprawiedliwości nie będą godziły w inicjatywy obywatelskie, ale będą je ułatwiały i wspierały zgodnie z konstytucyjną zasadą pomocniczości.

Wspomniane niekorzystne zmiany to:

- Podwyższenie opłaty rejestracyjnej. Obecnie wynosi ona 500 zł dla stowarzyszenia, które w swoim statucie nie ma wpisanej działalności gospodarczej, i 1000 zł dla stowarzyszenia z wpisana w statut działalnością gospodarczą. Dotychczasowa opłata wynosiła 30 zł. Tak wysokie opłaty rejestracyjne dla wielu będą stanowić barierę nie do przebycia zarówno ze względów finansowych, jak i psychologicznych.

Wieś jest biedna, uprawa roli zaspokaja potrzeby żywnościowe mieszkańców wsi, ale nie dostarcza im wystarczających środków pieniężnych. Te pochodzą głównie z rent, emerytur i zasiłków dla bezrobotnych. Dla zobrazowania sytuacji informujemy, że wiele dzieci wiejskich nie chodzi do szkoły średniej, ponieważ rodziców nie stać na opłacenie miesięcznego biletu PKS (ok. 50 zł).

Barierą psychologiczną będzie konieczność zebrania środków finansowych od członków założycieli. Zebranie we wsi co najmniej 15 osób chętnych do podpisania statutu stowarzyszenia przy niechęci do podpisywania czegokolwiek, braku zaufania do urzędów i sytuacji stresu wywołanego zamknięciem szkoły jest już i tak trudnym zadaniem dla inicjatorów ratowania szkoły. Konieczność zebrania 500 czy 1000 złotych (plus koszty dojazdów) stanie się natomiast barierą, powodującą zaniechanie działania jeszcze przed jego podjęciem. Przy takich opłatach wg naszej oceny nie powstałyby stowarzyszenia, które obecnie z sukcesem prowadzą małe szkoły. Wprowadzenie zmian w statucie i rejestracja władz będą się wiązały z podobnymi kosztami. Stowarzyszenia ze swej natury nie są organizacjami nastawionymi na zysk, dlatego też opłaty pobierane przy ich realizacji powinny się kształtować najwyżej na wysokości realnych kosztów dokonywania czynności rejestracyjnych.

- Zwiększenie odległości do sądu. Obecnie rejestracje dokonywane będą w sądach rejestrowych znajdujących się

NOWE ZASADY REJESTRACJI STOWARZYSZEŃ

w miastach wojewódzkich. Dotychczas wnioski składano w sądach rejonowych, bliższych miejscu zamieszkania. Dla mieszkańców wsi każdy wyjazd do miasta wojewódzkiego wiąże się ze znacznymi kosztami i trudnościami. Perspektywa, że takiego wysiłku będą wymagały wszelkie kontakty z sądem - zarówno podczas rejestracji, jak i później - stanowi kolejną barierę.

- Konieczność kilkakrotnych wizyt w sądzie rejestrowym celem pobrania i składania wniosków na sądowych formularzach. Do tej pory rejestrację można było załatwić w sądzie rejonowym w czasie jednej wizyty. Załatwienie wszelkich spraw w urzędach i sądach jest samo w sobie sprawą skomplikowaną. Wielu ludziom na wsi przeszkody biurokratyczne wydają się nie do pokonania.

Wstrzymanie rejestracji w okresie największego nasilenia tworzenia stowarzyszeń. Wg informacji z Sądu Okręgowego w Warszawie (VII Wydział Cywilny) rejestracja stowarzyszeń została wstrzymana do 1 lutego. O wydanych w ostatniej chwili rozporządzeniach nawet w sądzie mało kto wie. Gdy sądy wreszcie uporażą się z problemami organizacyjnymi związanymi z wprowadzeniem zmian, z pewnością nastąpi spiętrzenie spraw i okres oczekiwania na zarejestrowanie stowarzyszenia znacznie się wydłuży. Przyczyni się do tego również wprowadzenie Centralnego Rejestru Stowarzyszeń. Aby móc przystąpić do tworzenia szkoły, stowarzyszenia powinny zostać zarejestrowane w

pierwszym, a najdalej na początku drugiego kwartału roku. Niezarejestrowanie stowarzyszenia do czerwca będzie oznaczało ogromne utrudnienie w utworzeniu szkoły, niezarejestrowanie zaś stowarzyszenia do sierpnia uniemożliwi utworzenie szkoły, która ma zacząć pracę od 1 września 2001 roku.

W tej sytuacji istnieje poważne niebezpieczeństwo, iż społeczności wiejskie zrezygnują z tworzenia stowarzyszeń, a ewentualne utworzenie szkoły powierzą osobie fizycznej lub organizacji z zewnątrz. Podejmowane do tej pory inicjatywy społeczne dowodzą, że stowarzyszenia powoływane do prowadzenia szkoły z sukcesem aktywizują środowiska wiejskie i przy odpowiednim wsparciu mogą rozwinąć się w trwałe organizacje obywatelskie prowadzące szkoły i rozwijające wieś. Zaniechanie tworzenia takich stowarzyszeń stanowić będzie niewątpliwą stratę zarówno dla rozwoju społecznego wsi, jak i dla edukacji obywatelskiej wszystkich grup mieszkańców. Stanowić będzie utratę tej jakości nauczania i wychowania, która przyświecała reformie oświaty - powiązaniu edukacji z potrzebami konkretnego lokalnego środowiska, kształceniu absolwenta, który będzie potrafił aktywnie w nim żyć.

Żywy niepokój budzi hamowanie inicjatyw obywatelskich w państwie, którego preambuła konstytucji odwołuje się do zasady pomocniczości.

Alina Kozińska-Bałdyga,
Przemysław Radwański

WOJEWÓDZKI FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ W POZNANIU.

PODSUMOWANIE WYNIKÓW ROKU 2000, PLAN DZIAŁANIA NA ROK 2001

Rok 2000 był drugim rokiem działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu po zamianach organizacyjnych wynikających z nowego podziału administracyjnego kraju. W tym okresie ustabilizowała się struktura organizacyjna oraz sytuacja kadrowa Funduszu, utrwaliły się zasady udzielania pomocy finansowej, podmiotom działającym na terenie województwa Wielkopolskiego. Stworzono warunki do równomiernej pomocy przy uwzględnieniu stanu środowiska poszczególnych powiatów.

Pomoc finansowa na przedsięwzięcia ekologiczne udzielona w formie dotacji, pożyczek umarzalnych i w całości zwrotnych oraz dopłat do kredytów preferencyjnych wyniosła w roku 2000: 127 mln zł w tym:

- dotacje - 39,8 mln zł
- pożyczki - 83,5 mln zł
- dopłaty - 3,7 mln zł

i była większa o 10% od wysokości pomocy przyznanej w roku 1999.

Dodatkowo kwotę pomocy zwiększyć należy o wielkość umorzeń, która w roku 2000 wynosiła 28,2 mln zł.

Suma pomocy wyniosła więc 155,2 mln.

WFOŚiGW dofinansował w minionym roku ponad 800 przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska. Łączny koszt realizowanych przy pomocy Funduszu zadań przekroczył 300 mln zł.

Pomoc finansowa obejmowała przedsięwzięcia inwestycyjne w ochronie wód (57,6%), ochronie powietrza (25,5%), gospodarce wodnej, ochronie powierzchni ziemi i ochronie przed hałasem (9%) oraz przedsięwzięcia pozainwestycyjne - monitoring regionalny, ochrona przyrody, edukacja ekologiczna, przeciwdziałanie NZŚ (7,9%).

Efekty rzeczowe realizowanych przedsięwzięć to nowe bądź modernizowane obiekty - kotłownie, oczyszczalnie ścieków, składowiska odpadów, kilometry sieci kanalizacyjnych. Oprócz efektów rzeczowych, często dających również poważne efekty ekonomiczne, bardzo ważne są efekty ekologiczne.

WOJEWÓDZKI FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ W POZNANIU.

I tak:

- w zakresie ochrony wód - stworzono warunki do oczyszczania - 223 tys m³/d ścieków (w tym COŚ 200 tys.m³/d)

Podstawowe zadania realizowane w tej grupie to: budowa i modernizacja komunalnych oczyszczalni ścieków, budowa sieci kanalizacji sanitarnych, budowa oczyszczalni przydomowych i grupowych.

Największe przedsięwzięcia dofinansowywane przez Fundusz to: oczyszczalnie ścieków w Poznaniu, Kaliszu, Koninie, system kanalizacji sanitarnej w Lesznie, a także oczyszczalnie i kanalizacja sanitarna w Chludowie, Damasławku, Gizałkach, Golinie, Koźminie, Kramsku, Mosinie, Obornikach, Rogoźnie, Witkowie, Sulmierzycach, Żelazkowie.

- w zakresie ochrony powietrza ograniczona została emisja zanieczyszczeń: SO₂ - 1,4 tys.Mg/r, pyłów - 1,7 tys.Mg/r, NO_x 0,4 tys.Mg/r, CO - 3,5 tys.Mg/r.

Największe dofinansowywane zadania w tej dziedzinie to: modernizacja kotłowni polegająca na zmianie paliwa z węglowego na gaz lub olej w: Samodzielnych Publicznych Zakładach Opieki Zdrowotnej w Kępnie, Krotoszynie, Pleszewie i Wolsztynie; kotłowniach rejonowych i osiedlowych w Gostyniu, Szamotułach i Turku; szkołach ponadpodstawowych np. w powiecie konińskim; inne zadania to np. dofinansowanie systemów uciepłownienia w Trzciance i Wągrowcu, likwidacja kotłowni i budowa węzłów cieplnych np. w obiektach Akademii Rolniczej, Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza czy w Palmiarni i „Arenie” w Poznaniu.

- w zakresie ochrony powierzchni ziemi - do użytku oddano składowiska odpadów o łącznej pojemności 591 tys. m³.

W roku 2000 priorytetem były przedsięwzięcia ponadgminne i systemowe. Składowiska lokalne otrzymywały jedynie marginalną pomoc i tylko w przypadkach inwestycji kontynuowanych lub gdy nie możliwe były inne rozwiązania (np. na obszarach chronionych zabronione jest lokalizowanie składowisk ponadlokalnych).

Do ważniejszych zadań w dziedzinie ochrony powierzchni ziemi można zaliczyć:

- stworzenie systemu odzyskiwania surowców wtórnych w tym puszek aluminiowych i innych opakowań realizowane przez Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „Metalkol” Poznań;

- realizacja międzygminnych składowisk w Czerwonej Wsi (dla miasta i gminy Krzywiń), Psarach (dla MiG Nowe Skalmierzyce i G Sieroszewice), Mateuszewie (dla miasta i gminy w Śremie);

- wykonanie zbiornika wodnego w ramach rekultywacji wyrobiska końcowego Odkrywki Kazimierz Południe.

POŻYCZKI

W 2000 r. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu na dofinansowanie 300 przedsięwzięć proekologicznych w postaci pożyczek przeznaczył 83,5 mln zł, w tym na zobowiązania wynikające z umów zawartych przed 2000 rokiem 33 mln zł.

DOTACJE

Wyplacone w 2000 r. dotacje objęły łącznie 39,8 mln zł. Zawarto 459 umów, w tym 264 dotyczące zadań inwestycyjnych.

W odniesieniu do przedsięwzięć pozainwestycyjnych - 96 umów dotyczyło edukacji ekologicznej na kwotę 1,5 mln zł, 60 umów na kwotę 1,9 mln zł - ochrony przyrody, na nadzwyczajne zagrożenia środowiska wydatkowano 3,0 mln zł, na monitoring regionalny 1,8 mln zł. Na przedsięwzięcia pozainwestycyjne wydatkowano łącznie kwotę 9,1 mln zł. Do najważniejszych finansowanych w roku 2000 przedsięwzięć pozainwestycyjnych należą zalesienia gruntów porolnych, na które wydatkowano 1,0 mln zł zalesiając około 600 ha gruntów rolników indywidualnych. Wspólnie z Dyrekcją Lasów Państwowych w Poznaniu i w Pile wypracowano system finansowania, wykonania i nadzoru nad wszystkimi etapami prac związanych ze zwiększeniem lesistości terenu Wielkopolski.

Innym ważnym zadaniem było współfinansowanie wyposażenia jednostek Państwowej i Ochotniczej Straży Pożarnej w pojazdy ratownictwa ogólnego, chemicznego i ekologicznego.

Jednym z priorytetów w zakresie przedsięwzięć pozainwestycyjnych jest edukacja ekologiczna. Najważniejsze zadania dofinansowane w tym dziale w 2000 roku to programy: „Zielone Szkoły” prowadzony przez Ośrodek Edukacji Przyrodniczej w Chalinie i Edukacyjno-wystawieniczy realizowany przez Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej Fundacja Biblioteka Ekologiczna w Poznaniu.

DOPLATY DO PREFERENCYJNYCH KREDYTÓW BANKOWYCH

W 2000 r. tą formą pomocy ze strony WFOŚiGW objęto 42 zadania. Łączna kwota dopłat wyniosła 3,7 mln zł co stanowi w stosunku do roku 1999 wzrost o 168%. Jest to bardzo ważna forma pomocy finansowej bowiem przy stosunkowo niewielkich kwotach angażowanych ze środków Funduszu generowane są znaczne środki na przedsięwzięcia proekologiczne.

Realizowana przez Wojewódzki Fundusz pomoc finansowa w roku 2000 w naszej ocenie wychodziła naprzeciw potrzebom zgłaszanym przez inwestorów. Nie obyło się jednak bez problemów. W związku z trudną i stale pogarszającą się sytuacją finansową w samorządach nie wszystkie zgłoszone zadania zostały zrealizowane lub zmniejszono ich wymiar rzeczowy. W trakcie roku, już po podjęciu decyzji o wysokości i formie pomocy, inwestorzy wnioskowali wielokrotnie o przekwalifikowaniu pożyczki na dotację, zmianę terminów realizacji zadań, przesunięcia terminów rozliczeń końcowych, zmiany zakresu realizowanego zadania. Powodowało to problemy, które staraliśmy się rozwiązać w sposób najbardziej korzystny dla samorządów. Tym niemniej taki stan rzeczy budzi nasze obawy co do tempa i zakresu zadań, które realizowane mają być w roku 2001 i w latach następnych.

Problemem bardzo trudnym, a wymagającym natychmiastowych działań jest likwidacja mogielników. W roku 2000

WOJEWÓDZKI FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ W POZNANIU.

dofinansowaliśmy pilotażowo likwidację mogielnika w Gostyniu. Jednocześnie, Rada Nadzorcza podjęła decyzję o możliwości dalszego dofinansowania w latach następnych tylko kompleksowego rozwiązania tego tematu.

W roku 2001 planujemy pomoc finansową na zbliżonym poziomie, to jest około 135 mln zł. Zasady przyznawania pożyczek i dotacji nie uległy większym zmianom. Ponad 33 mln zł z tej kwoty stanowią zobowiązania wynikające z dotychczas podpisanych umów. **Środki dyspozycyjne rozdzielone zostały w ramach kierunków dofinansowania przedsięwzięć na podstawie wniosków, które wpłynęły do Biura Funduszu do końca 2000 roku.**

Na przedsięwzięcia inwestycyjne złożono ogółem 566 wniosków na łączną kwotę 171.696.600,00 zł. Natomiast na przedsięwzięcia pozainwestycyjne ogółem wpłynęło 183 wniosków na ogólną kwotę 20.712.921,00 zł.

Kierując się zasadą, że Wojewódzki Fundusz jest realizatorem polityki ekologicznej w Województwie Wielkopolskim zapisanej w „Strategii rozwoju Województwa Wielkopolskiego”, planuje się większość środków przeznaczyć na zadania w grupie ochrona wód i gospodarka wodna - 67%, na ochronę powietrza 17,1%, ochronę powierzchni ziemi - 8,6%. Pozostałe środki przeznaczone będą na zadania pozainwestycyjne - edukację ekologiczną, ochronę przyrody, prace badawcze, wdrożeniowe itp.

Na podstawie analizy dokumentów i informacji o wysokości wpływów środków finansowych w roku 2001 określono wysokość pomocy finansowej. I tak:

- na zadania inwestycyjne zaplanowano pomoc w wysokości 94.280.000,00 zł. Porównując to z kwotą wniosków otrzymamy wskaźnik 55% zaspokojenia potrzeb.

- na zadania pozainwestycyjne zaplanowano pomoc w wysokości 7.700.000,00 co daje 37% zaspokojenia potrzeb wnioskodawców.

W poszczególnych kierunkach finansowania zestawienie to przedstawia się następująco:

	Kwota wnioskowana na rok 2001	Zaplanowana pomoc w 2001	%
Ochrona wód -	100.397.600,00	62.638.000,00	62
Gospodarka wodna -	4.381.500,00	2.60.000,00	58
Ochrona atmosfery -	44.847.200,00	20.641.000,00	46
Ochrona ziemi -	21.570.300,00	8.241.000,00	38
Ochrona przed hałasem	500.000,00	200.000,00	40

Zmiany zaplanowanej wysokości środków na poszczególne zadania będą możliwe w przypadku wzrostu dochodów lub rezygnacji wnioskodawców z zaplanowanej pomocy. Na podstawie doświadczeń z lat ubiegłych takie zmiany są dokonywane w II i III kwartale.

W grupie przedsięwzięć pozainwestycyjnych największe kwotowo są wnioski z zakresu monitoringu regionalnego i nadzwyczajnych zagrożeń środowiska. Następne miejsca zajmują - ochrona przyrody i zalesienia gruntów porolnych oraz edukacja ekologiczna. W tych dwóch kierunkach

złożono największą ilość wniosków - 145 tj. 79% wszystkich wniosków. Podobnie jak w roku ubiegłym w zakresie ochrony przyrody pomoc finansową otrzymują przedsięwzięcia realizowane w parkach zabytkowych oraz zabiegi na obiektach konserwatorskiej ochrony przyrody. Zaplanowano około 800.000,00 zł na zalesienia gruntów porolnych, kontynuując realizację programu zwiększenia lesistości. Środki na zalesianie gruntów porolnych wydatkowane są pod szczególną kontrolą i rygorami na wnioski Starostów i dotyczą wyłącznie gruntów nie stanowiących własności Skarbu Państwa.

W zakresie edukacji ekologicznej ciężar zadań przesunięto na Regionalne Ośrodki Edukacji Ekologicznej eliminując szereg inicjatyw mających charakter lokalny, a więc tym samym niezgodnych z „Kryteriami wyboru przedsięwzięć finansowych ze środków WFOŚiGW w Poznaniu” obowiązującymi w roku 2001.

Z wniosków inwestycyjnych na które zaplanowano pomoc finansową w 2001 r. szczególnie ważne są:

Ochrona wód

- Kontynuacja budowy oczyszczalni ścieków dla Kalisza wraz z kanalizacją, budowa oczyszczalni: dla gminy Mieleszyn, Stawiszyn, Koźmin Wielkopolski, Kobylin, Mączniki gm Kraszewice, Gostuń gm. Ostrowite;

- Realizacja kanalizacji wraz z budową oczyszczalni dla gminy Kotlin, budowa oczyszczalni z kanalizacją: Borek Wielkopolski, Jaraczewo, Sośno, Liszkowo (dla gminy Łobżenica), Iwno;

- Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni: w Pępowie, dla gminy Wilczyn, dla Ślesina, Lwówka, Zbąszynia, Słupcy, Środy Wlkp., Wolsztyna;

- Kanalizacja - Leszno, Chodzież, gmina Margonin, gmina Kobyła Góra, gmina Rokietnica, gmina Zakrzewo, miejscowości Dębsko w gm Koźmin i Szałe gm. Opatówek, Babiak i Brdowo, miasto Dąbie, Sławsko gm. Rzgów, Władimirów, Wola Łaszcza, Sokółki, Posada gm. Kazimierz Biskupi, Racot, Oborniki i okoliczne miejscowości, część gminy Raszków, kanalizacja m. Mikstat-Siedlików o Myje (do oczyszczalni ścieków w Ostrzeszowie), kanalizacja wsi Pecna, Swarzędz, Jasin i Bogucin, Turek.

Gospodarka wodna

Budowa zbiornika retencyjnego na rzece Powie.

Ochrona powietrza

I etap programu likwidacji niskiej emisji w dzielnicy Wilda w Poznaniu.

Modernizacja licznych kotłowni polegająca na zamiennie paliwa z węglowego na gazowe lub olejowe - w szkołach podstawowych, ponadpodstawowych i wyższych. A także: w zajezdni PKS w Pile, w obiektach służby zdrowia: - Szpitale - Leszno, Chodzież, Wolica k/Kalisza, Kościan (dwa), Miłowody, Rawicz, w Wyższym Seminarium Duchownym w Łądzie n/Wartą oraz modernizacja systemu grzewczego JW 4430 w Śremie.

WOJEWÓDZKI FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ W POZNANIU.

Ochrona powierzchni ziemi

Likwidacja mogielników w Województwie Wielkopolskim.

Budowa zakładu utylizacji i unieszkodliwiania odpadów komunalnych Orli Staw w Prażuchach Nowych gm. Cerków Kolonia,

Modernizacja wysypiska komunalnego z budową sortowni i kompostowni w Koninie,

Budowa międzygminnej kompostowni osadów ściekowych w Cielczy gm. Jarocin,

Rozbudowa międzygminnego składowiska odpadów w Dopiewie i w Górze gm. Śrem.

W chwili obecnej poinformowano inwestorów o wysokości zaplanowanej pomocy i określono niezbędne do podpisania umowy cywilno-prawnej dokumenty.

W związku z tym mają oni obecnie czas na pełne zbilansowanie finansowe przedsięwzięć, przeprowadzenie procedur przetargowych i określenie ostatecznych kosztów i zakresu poszczególnych inwestycji.

Realizacja zadań i ich efekty ekologiczne podobnie jak w latach ubiegłych staną się przedmiotem szczegółowych analiz na początku roku 2002.

Opracował: Zbigniew Krysiński
Materiały źródłowe: Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu.

Z dniem 1 marca 2001 roku WFOŚiGW w Poznaniu ogłosił konkurs pod hasłem „CHROŹMY WODĘ - ŹRÓDŁO ŻYCIA I ENERGII” którego REGULAMIN PUBLIKUJEMY W CAŁOŚCI.

K O N K U R S

organizowany przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu przy współpracy Stowarzyszenia Dziennikarzy RP, Stowarzyszenia Wielkopolskich Pozytywistów oraz Telewizji Polskiej S.A. Oddział w Poznaniu.

R E G U L A M I N K O N K U R S U

Z dniem 1 marca 2001 roku Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu ogłasza konkurs pod hasłem „Chrońmy wodę - źródło życia i energii”. Celem konkursu jest popularyzacja wśród Wielkopolan problemów związanych z ochroną środowiska naturalnego regionu, a szczególnie z ochroną ograniczonych zasobów wody. Decyduje ona o jakości życia i gospodarki. Inwestycje i systemy ochrony wody winniśmy wspierać naszym codziennym postępowaniem. Konkurs obejmuje następujące kategorie:

1. prasa,
2. radio,
3. telewizja,
4. fotografia,
5. plakat.

§ 1

W każdej kategorii zostanie przyznana nagroda w wysokości 2,5 tysiąca złotych brutto oraz Grand Prix dla najlepszej pracy we wszystkich kategoriach w wysokości 8 tysięcy złotych brutto. Ponadto jury przyzna wyróżnienia w wysokości 1 tysiąca złotych brutto.

Jury ma prawo do zmiany zasad podziału nagród.

§ 2

Prace w kategoriach dziennikarskich (prasa, radio, telewizja) w formach: publicystyka, reportaż, wywiad itp. mogą być uprzednio opublikowane lub przygotowane specjalnie na konkurs.

Konkurs w tych kategoriach jest jawny. Prace winny być opatrzone imieniem i nazwiskiem wraz z dokładnym adresem i numerem telefonu.

§ 3

Prace w kategoriach plastycznych (fotografia, plakat, megaplakat) zrealizowane w 2001 roku nie mogą być uprzednio publikowane. Jury będzie oceniać fotografie przygotowane w formacie 24x18 cm, natomiast projekty plakatów i megaplakatów w formacie 100x70. Każdy z uczestników może złożyć dowolną ilość prac.

Konkurs w tych kategoriach jest tajny. Wszystkie prace winny być opatrzone godłem (4 cyfry). Na odwrocie należy wkleić kopertę a w niej umieścić dane osobowe autora: imię, nazwisko, dokładny adres z kodem pocztowym i numerem telefonu. (Koperta musi być zaklejona).

§ 4

Prace należy składać lub nadsyłać do dnia 31 października 2001 roku na adres:

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu

ul. Północna 6, 61-719 Poznań z dopiskiem „Konkurs”

Autorzy zgłoszonych do konkursu prac wyrażają zgodę na publikowanie ich w całości lub części w różnych formach pokonkursowych (wystawy, katalogi itp.).

§ 5

Organizatorzy powołują jury z przedstawicieli środowisk naukowych, dziennikarskich i plastycznych.

§ 6

Jury dokona oceny prac i przydziału nagród do dnia 30 listopada 2001 roku.

§ 7

Prace nie nagrodzone i nie nominowane do publikacji pokonkursowych należy odebrać do dnia 28 lutego 2002 roku w miejscu złożenia.

(-) Andrzej Kraśnicki (-)
Przewodniczący Komitetu Organizacyjnego

Przemysław Gonera
Prezes Zarządu
Wojewódzkiego Funduszu
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Poznaniu

Poznań, dnia 1 marca 2001.

POLSKI KLUB EKOLOGICZNY OKRĘG WIELKOPOLSKI WNIOSKUJE

Poznań, 13 grudnia 2000 r.

URZĄD WOJEWÓDZKI W POZNANIU - WOJEWODA WIELKOPOLSKI

Szanowny Panie Wojewodo

Polski Klub Ekologiczny Okręg Wielkopolski zwraca się do Pana z wnioskiem o utworzenie, na mocy art. 24 Ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 października 1991 r., parku krajobrazowego, obejmującego dolinę rzeki Cybiny na odcinku powyżej Swarzędza, do okolic Promna.

Uzasadnienie

Historyczne zmiany, jakie w ciągu minionych dwudziestu lat dokonały się w naszym kraju, obok pozytywnych skutków w sferach ekonomicznej i społecznej, wpływają negatywnie na stan środowiska przyrodniczego. Polski Klub Ekologiczny, wypełniając swoje statutowe powinności, ma obowiązek podejmować działania na rzecz ratowania i poprawy stanu środowiska, ochrony przyrody oraz życia i zdrowia człowieka. Nasilenie antropopresji w środowisku przyrodniczym Wielkopolski przybrało niespotykane dotąd rozmiary. Upowszechnienie motoryzacji, postępująca urbanizacja, dążność do pozyskiwania nowych terenów pod zabudowę sprawiają, iż zmniejsza się areal upraw rolnych i tym samym kurczy się powierzchnia krajobrazów kulturowych, będących od wieków podstawowym elementem naszego środowiska.

Tempo negatywnych zmian, jakie dokonują się w krajobrazie Wielkopolski wymaga odpowiedniego zdynamizowania działań na rzecz jego ochrony, a ustawowe kompetencje w tym zakresie spoczywają w Pana rękach.

Dla zrównoważenia postępującej degradacji środowiska konieczne jest znaczne i szybkie powiększenie obszarów chronionych. Należy dążyć do połączenia istniejących parków narodowych i krajobrazowych w sieć, przy pomocy „korytarzy”, obszarów podlegających ochronie o randze parków krajobrazowych. Chodzi tu nie tylko o ochronę przyrody, lecz także o szeroko pojęte, racjonalne kształtowanie krajobrazu. Przyczyniłoby się to do zachowania pewnej bioróżnorodności w szybko przekształcanym środowisku, a zarazem pozwoliłoby wytyczyć atrakcyjne szlaki dla turystyki pieszej, rowerowej i konnej, zachować miejsca dla rekreacji, których w Wielkopolsce będzie coraz mniej. Za ich podstawę należy przyjąć przede wszystkim doliny rzeczne i rynny jeziorne, w naturalny sposób predestynowane do pełnienia tej roli, gdyż są z reguły atrakcyjne przyrodniczo i krajobrazowo, a zarazem słabo eksploatowane gospodarczo. Tereny leżące na wschód i północny wschód od Poznania nadają się znakomicie do utworzenia dużej

go kompleksu parków krajobrazowych. Jako jego podstawę należy przyjąć istniejące parki: Promno, Puszczy Zielonki i Lednicki, poszerzone o nie objęte dotąd ochroną: kompleks lasów czarniejeńskich i **przepiękną Dolinę Cybiny, która w swym górnym biegu, powyżej Swarzędza, zachowała niemal naturalny charakter.** Styka się ona bowiem z Parkiem Krajobrazowym Promno, który w kierunku północno-zachodnim jest połączony z Puszcą Zieloną przez rynną Jezior Biezdruchowo, Jeżyńskiego, Wronczyńskiego, Strykowskiego, od wschodu natomiast, w okolicy wsi Kociałkowa Górka i Wągowo dochodzi do niej kompleks lasów czarniejeńskich.

Za najpilniejsze należy uznać objęcie ochroną Dolinę Cybiny powyżej Swarzędza. Utworzony tam park krajobrazowy byłby „łącznikiem” pomiędzy lasami Promna i Czarniejewa, za pośrednictwem zalesionych okolic Jeziora Swarzędzkiego z lasami komunalnymi miasta Poznania. Poprzez rejon Antoninka, lasy Kobylegopola, małtański klin zieleni, ciągnęłyby się niemal do ulicy Jana Pawła II. W ten sposób utworzone zostaną „zielone wrota” terenów o dużych walorach przyrodniczych i krajobrazowych, które będą wiodły z centrum Poznania niemal nieprzerwanym szlakiem, kilkadziesiąt kilometrów na wschód i północny-wschód od miasta.

Obszar którego ochronę postulujemy, o długości około 12 km, szerokości od kilkuset do ponad tysięcy metrów, ma **wyraźnie zaznaczone w terenie, naturalne granice, gdyż jest na ogół bardzo stromo wcięty**, z wysokości 90-100 m od poziomu rzeki. Skarpa, która go ogranicza osiąga miejscami 20-30 m. **Jej górna krawędź powinna stanowić granicę parku, a kilkusetmetrowy pas pół uprawnych winien być jego otuliną, użytkowaną wyłącznie rolniczo.**

Naturalna, zabagniona dolina rzeczna w przekształconej gospodarczo okolicy stanowi enklawę niezniszczonej przyrody i stanowi korytarz ekologiczny wiodący od wschodu, w kierunku Poznania. Jest ona dość silnie zróżnicowana. Jej dnem płynie Cybina, której brzegi są na ogół podmokłe, porośnięte szuwarami trzcinowymi i turzycowymi. Olsy i zarośla wierzbowe większą powierzchnię zajmują w pobliżu Katarzynek i Uzarzewa oraz na wschodnim krańcu Jeziora Góra. Oprócz niewielkich Jezior Góra i Uzarzewskiego gdzieś indziej rozrzucone są inne, małe zbiorniki, „oczka” wodne i torfianki. W górnym jej biegu, w pobliżu Promna, użytkowane są stawy rybne. Na suchszych, bardziej wyniesionych miejscach spotyka się niewielkie łąki i fragmenty boru sosnowo-dębowego. Skarpy, miejscami bardzo strome, częściowo są zalesione, a przeważnie pokryte zaroślami tarniny lub murawami. Wytyczenie szlaku dnem doliny, przeznaczonego dla bardziej wymagających turystów i spacerowiczów, szukających kontaktu z naturalną przy-

POLSKI KLUB EKOLOGICZNY OKRĘG WIELKOPOLSKI WNIOSKUJE

rodą, stałoby się dodatkową atrakcją gmin Swarzędz i Pobiedziska. Godny podkreślenia jest również walor dydaktyczny, gdyż można tam utworzyć ciekawe ścieżki przyrodnicze.

W proponowanym parku powinny być wprowadzone niemal wszystkie ograniczenia i zakazy, jakie przewiduje art. 37.1 Ustawy o ochronie przyrody, a w szczególności punkt 6 tego artykułu mówiący o „zmianie stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków”.

Szczególny nacisk należy położyć na realizację punktu 7 w/w artykułu. W pobliżu wsi Gruszczyn dokonuje się bowiem wydobywanie z Doliny Cybiny torfu. Negatywne skutki powinny być ograniczone tylko do terenu wydobywania, z nałożeniem na właściciela obowiązku racjonalnej rekultywacji i naprawy ewentualnych szkód, jak również **zaniechania jakichkolwiek ingerencji w środowisko poza terenem odkrywki - chodzi tu o dokonywane regularnie pogłębianie koryta Cybiny przy użyciu ciężkiego sprzętu, co wiąże się z omawianym wcześniej punktem 6.**

Dodatkowym argumentem przemawiającym na rzecz ochrony Doliny Cybiny jest usytuowanie na jej krawędzi cennych zabytków we wsi Uzarzewo: dziewiętnastowiecznego zespołu parkowo - pałacowego, w którym mieści się Muzeum Łowiectwa i osiemnastowiecznego kościoła.

Wniosek o utworzenie parku krajobrazowego który składamy na Pana ręce, jest jednocześnie wyrazem protestu przeciw dalszej dewastacji Doliny Cybiny.

Obecnie polega ona, poza wspomnianym naruszeniem koryta rzeki, na powolnym wypełnianiu doliny odpadami lub „dzikimi” wysypiskami śmieci, jak można to zaobserwować w okolicach Swarzędza czy Uzarzewa.

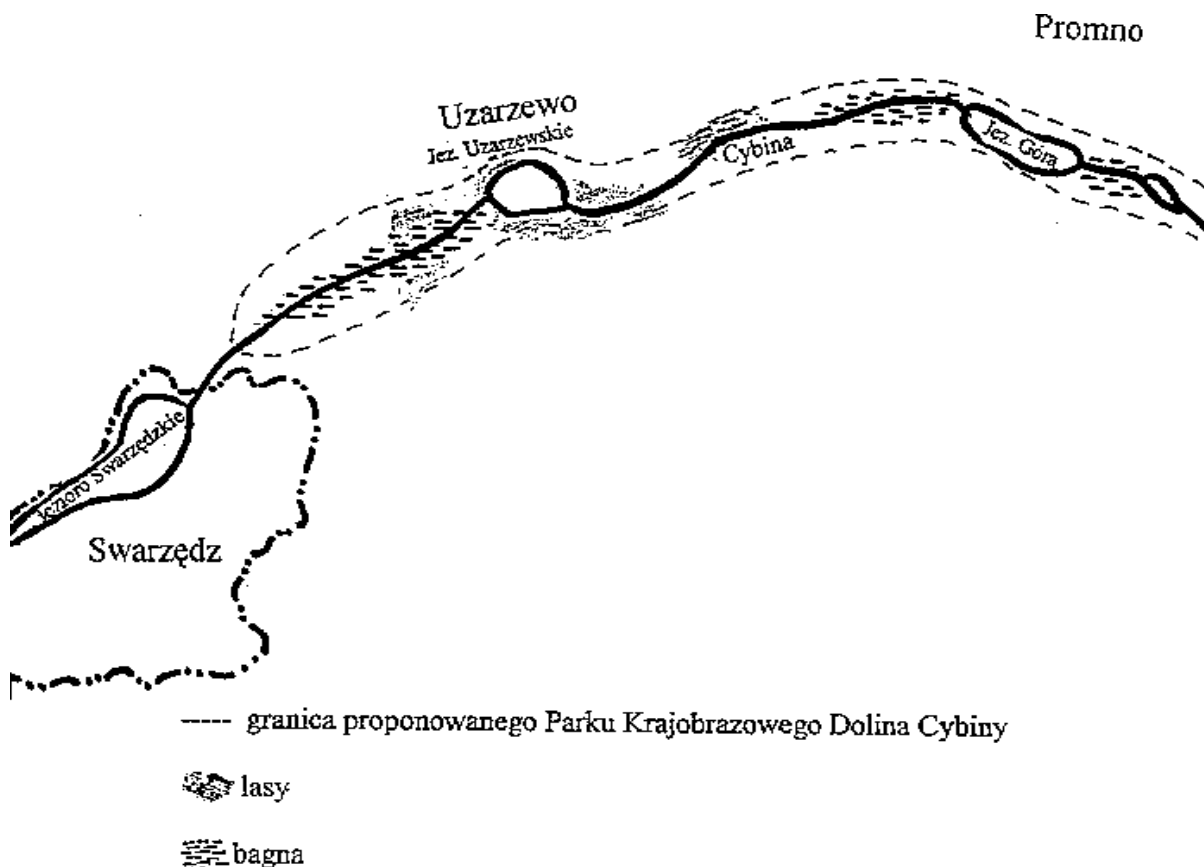
Stanowczo sprzeciwiamy się także wszelkim planom inżynierskiego jej przekształcenia, np. przez spiętrzenie wód Cybiny i utworzenie sztucznych zbiorników. Koncepcje takie, polegające na dewastacji naturalnych ekosystemów na rzecz tworów sztucznych, o wątpliwej wartości, należy uznać za nieodpowiedzialne.

Jedynym słusznym przedsięwzięciem hydrotechnicznym w okolicy Swarzędza jest rekultywacja Jeziora Swarzędzkiego. Powinno ono stać się miejscem rekreacji i uprawiania sportów wodnych, gdyż ma po temu potencjalne warunki hydrologiczne i przylega do osiedli mieszkaniowych. Nawet jeśli inwestycja ta jest ze względów finansowych na razie nierealna, fakt ten nie może być usprawiedliwieniem dla **podejmowania zastępczych i wybitnie destrukcyjnych działań**, które doprowadzą do nieodwracalnego zniszczenia ostatniego, zachowanego w naturalnym stanie fragmentu Doliny Cybiny.

W załączeniu szkic sytuacyjny proponowanego Parku Krajobrazowego Dolina Cybiny.

PREZES
Zarządu Okręgu Wielkopolskiego
Polskiego Klubu Ekologicznego
(-) Jerzy Juszczynski

Załączam wyrazy szacunku
(-) Marek Smolarkiewicz
Swarzędz
ul. 3 Maja 51

KOŁO nr 33 PKE protestuje

Polski Klub Ekologiczny - Zarząd Koła nr 33 w Rawiczu po zapoznaniu się z artykułami prasowymi („Słowo Polskie” i „Gazeta Poznańska” z 19.02.2001 r.) i relacjami świadków ze sprawą budowy wysypiska odpadów komunalnych i przemysłowych w rejonie wsi Wiewierz i wsi Rudna Wielka gm. Wąsosz w całej rozciągłości popiera stanowisko mieszkańców tych wsi protestujących przeciwko budowie wielkiego składowiska odpadów o obszarze ok. 14 ha z uwagi na poważne zagrożenie dla środowiska naturalnego nie tylko rejonu wsi Wiewierz i Rudna Wielka ale i także blisko położonego Rawicza (w linii prostej 7 km) liczącego 22 tys. mieszkańców.

Tak duże wysypisko odpadów, w tym przede wszystkim przemysłowych spowoduje skutkiem wiejących przeważnie wiatrów zachodnich przemieszczanie się zanieczyszczeń pyłowych i gazowych z terenu 14-hektarowego wysypiska w rejonie w/w wsi na teren miasta i gminy Rawicz, a także powiatu rawickiego. Doprowadzi to do dalszego zwiększenia zanieczyszczenia środowiska na tym obszarze, które i tak już jest poważne z uwagi m.in. na wzmożoną emisję spalin w Rawiczu położonym na skrzyżowaniu dwóch dalekobieżnych szlaków komunikacyjnych Poznań-Wrocław i Zielona Góra-Kalisz.

Odcieki z drenażu podfoliowego oraz rowów opaskowych wokół wysypiska, które mają być kierowane do rowów melioracyjnych spowodują zatrucie cieków wodnych: Czarnego Potoku, Masłówki, Orli i Baryczy.

Sądzymy, że takie przedsięwzięcie powinno być podejmowane z zachowaniem obowiązujących przepisów prawnych a nie ich łamaniem.

Uważamy, że tak poważna inwestycja jak wysypisko odpadów przemysłowych na obszarze 14 ha powinna być zlokalizowana na terenach położonych daleko od ludzkich osiedli po zbadaniu odpowiedniego podłoża. Mogły to być np. opuszczone tereny po byłych bazach i poligonach wojsk radzieckich i tak już skażonych ekologicznie, które istniały także na obszarze b. woj. leszczyńskiego, legnickiego wzgl. lubuskiego.

Popierając protest mieszkańców wsi Wiewierz i Rudna Wielka przeciw zlokalizowaniu na ich terenie tak dużego wysypiska równocześnie jako organizacja pozarządowa mająca jako cel statutowy ochronę środowiska przyłączmy się do tego protestu.

Członkowie Zarządu

Sekretarz
(-) Kudas

Za Zarząd Koła:
Prezes
(-) mgr Władysław Trawiński

POWSTAŁ NOWY OBSZAR KRAJOBRAZU CHRONIONEGO

Gmina Rokietnica znana z wielu inicjatyw społecznych utworzyła obszar Chronionego Krajobrazu w ciągu ekologicznym Samicy Kierskiej na obszarze Gminy Rokietnica. Obszar ten posiada walory przyrodnicze, kulturowe i naukowo dydaktyczne.

Obszarowi temu nadano nazwę: „Pawłowicko-Sobocki Obszar Krajobrazu Chronionego”, i powołano jego Radę Programową, której życzymy wielu sukcesów.

Uchwałę NR XXIII/232/2000 Rady Gminy Rokietnica publikujemy w całości.

Redakcja WBE Zbigniew Krysiński

UCHWAŁA NR XXIII/232/2000 RADY GMINY ROKIETNICA z dnia 19 maja 2000 roku

w sprawie utworzenia Obszaru Chronionego Krajobrazu w ciągu ekologicznym Samicy Kierskiej - Gmina Rokietnica

Na podstawie art. 18 ust. 1 i 2, pkt 15 w związku z art. 40 ust. 1 i art. 42 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity z 1996 roku Dz. U. Nr 13, poz. 74 ze zmianami) i art. 13 ust. 1 pkt 4 w związku z art. 34 oraz art. 37, art. 50 ust. 1 ustawy z dnia 16 paździer-

nika 1991 roku o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 114 poz. 492 ze zmianami) i Uchwały Rady Gminy Rokietnica z dnia 14 grudnia 1999 roku Nr XIX/162/99 w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Rokietnica

Rada Gminy Rokietnica uchwala, co następuje

§ 1

1. Wyznacza się Obszar Chronionego Krajobrazu obejmujący tereny wyróżniające się krajobrazowo, o cennych wartościach przyrodniczych, kulturowych i naukowo - dydaktycznych położonych w ciągu ekologicznym Samicy Kierskiej a oznaczonych w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Rokietnica” symbolem 1.2. (załącznik nr 1). Obejmujący obszar około 1150 ha. Granice zewnętrzne Obszaru Chronionego Krajobrazu stanowią drogi, tory kolejowe, rowy, granice między jednostkami i gminami sąsiednimi.

Granica północna:

- wieś Rostworowo, Sobota - dz. nr 75, 287/1, 286/1, 1-7

Granica zachodnia:

- wieś Rostworowo - dz. nr 288/1, 292/1, 293, 65, 71/4, 71/3

POWSTAŁ NOWY OBSZAR KRAJOBRAZU CHRONIONEGO

- wieś Bytkowo - dz. nr 1, 307/4, 7/2, 307/5, 154/3, 50/1, 118/1, 141, 147/1

- wieś Rokietnica - dz. nr 307/1, 458, 460

- wieś Kiekrz - dz. nr 182, 184, 207/1, 207/2, 215/1, 216/1, 217/8, 217/9, 263/1, 263/14, 263/35, 263/4, 264/1, 344/1, 347/14, 347/6, 460, 465, 471, 475, 497, 498, 511/1, 511/4, 511/3, 509, 527

Granica południowa:

- wieś Kiekrz - dz. nr 513-522, 512/4, 494, 314, 287, 278/3, 278/1, 277/4, 276/5, 276/3, 276/1, 275

- wieś Pawłowice - dz. nr 84, 88, 106, 99/1, 99/2, 98, 97, 96/8

Granica wschodnia:

- wieś Pawłowice - dz. nr 101. 66. 65, 63, 60, 44, 46/1

- wieś Sobota - dz. nr 84/2, 82/2, 80/2, 79/2, 63, 15/2, 12/2, 31/1, 31/2, 36, 37, 289

2. Obszarowi chronionego krajobrazu ciągu ekologicznego Samicy Kierskiej nadaje się nazwę „Pawłowicko - Sobocki Obszar Chronionego Krajobrazu” zwany dalej „Obszarem Chronionego Krajobrazu”.

§ 2

Obszar Chronionego Krajobrazu dzieli się na następujące części zgodnie ze „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Rokietnica:

1. Wielkopolski Park Botaniczny „Pawłowice” oznaczony w „Studium” symbolem 1.2.1 Zs.

2. Centrum Rekreacji i Sportu Pawłowice oznaczony w „Studium” symbolem 1.2.2.Ur.

3. Zespół budownictwa rezydencjalnego „Pawłowice” oznaczony w „Studium” symbolem 1.2.3.Mr.

4. Pawłowice oznaczone w „Studium” symbolem 1.2.4.M.

5. Kiekrz - Chwaliszewo oznaczone w „Studium” symbolem 1.2.5.M.

6. Zespół budownictwa rezydencjalnego „Rostworowo” oznaczony w „Studium” symbolem 1.2.6.Mr.

7. Pozostałe tereny nie oznaczone numerami w „Studium”.

§ 3

1. W obszarze chronionego krajobrazu wprowadza się zakazy i nakazy stanowiące zasady jego zagospodarowania, konieczne do zapewnienia ochrony terenów posiadających walory przyrodnicze, kulturowe i naukowo-dydaktyczne przed ich niszczeniem bądź utratą tych walorów.

2. Zakazy i nakazy, o których mowa w ust. 1 zależą od wartości walorów przyrodniczych, kulturowych, naukowo-dydaktycznych i sposobu przeznaczenia poszczególnych części Obszaru Chronionego Krajobrazu o których mowa w § 2.

§ 4

1. Wprowadza się następujące nakazy i zakazy obowiązujące na terenie całego Obszaru Chronionego Krajobrazu:

a) nakazuje się prowadzenie gospodarki łowieckiej, rybackiej, wędkarskiej i leśnej w uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody;

b) nakazuje się prowadzenie gospodarki leśnej zapewniającej ciągłość i trwałość lasu, zachowującej właściwy skład gatunkowy oraz zakładanie, uzupełnianie i rekonstruowanie istniejących zadrzewień wg zasad zagospodarowania terenów wchodzących w skład Parków Krajobrazowych i Obszarów Chronionego Krajobrazu;

c) nakazuje się zagospodarowanie istniejących terenów zdegradowanych i nieużytków wg zasad zagospodarowania

terenów wchodzących w skład Parków Krajobrazowych i Obszarów Chronionego Krajobrazu;

d) nakazuje się wyznaczenie i wykonanie prostych urządzeń ułatwiających krajoznawstwo;

e) zabrania się zmiany stosunków wodnych niezgodnie z prawem wodnym;

f) zabrania się wysypywania, zakopywania, wylewania odpadów lub innych nieczystości oraz innego zanieczyszczenia wód, gleby i powietrza;

g) zabrania się stosowania środków chemicznych w gospodarce rolnej I i II klasy toksyczności;

h) zabrania się palenia ognisk i palenisk poza wyznaczonymi do tego celu miejscami z wyłączeniem palenia resztek roślinnych pochodzących z produkcji rolnej chyba że przepisy stanowią inaczej;

i) zabrania się niszczenia gleby i jej powierzchni.

2. Wprowadza się następujące nakazy i zakazy w poszczególnych częściach Obszaru Chronionego Krajobrazu:

a. dla Wielkopolskiego Parku Botanicznego „Pawłowice”

a1. nakazuje się ograniczyć parametry techniczne dla nowo realizowanych obiektów;

- budynki mieszkalne - wielkość projektowanego obiektu powinna być przyjęta na podstawie analizy perspektywicznej uwzględniającej ukształtowanie terenu, ochronę cieków wodnych, stosunków wodnych i ochronę krajobrazu, odprowadzenie ścieków do sieci kanalizacyjnej, ogrzewanie gazowe, elektryczne lub inne ekologiczne, działki budowlane o powierzchni nie mniejszej niż 2500 m²;

- w budynkach istniejących odprowadzenie ścieków do chwili skanalizowania do szpitalnych szamb bezodpływowych, z chwilą skanalizowania będzie istniał obowiązek podłączenia się do sieci kanalizacyjnej w terminie 3 miesięcy;

- ograniczenia o których mowa w ppkt. a1 tiret 1 dotyczą także obiektów rozbudowywanych i przebudowywanych;

- istnieje możliwość budowy obiektów związanych z rekreacją wodną przy ograniczeniach jak w ppkt.a1 tiret 1 za wyjątkiem wielkości działki;

a2. zabrania się zbioru wszystkich dziko rosnących roślin, a także owoców z gatunków objętych częściową lub całkowitą ochroną;

a3. zabrania się niezgodnego z prawem wydobywania skał minerałów i torfu;

a4. zmiana sposobu użytkowania terenu określona będzie szczegółowo miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego;

a5. zabrania się prowadzenia działalności przemysłowej oraz handlowej z wyłączeniem handlu i gastronomii związanych z obsługą turystyczną w specjalnie do tego celu przeznaczonych miejscach zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego;

a6. zabrania się umieszczania na obszarach objętych ochroną tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków nie związanych z ochroną przyrody, z wyjątkiem znaków drogowych, tablic informacyjnych oraz znaków związanych z ochroną porządku i bezpieczeństwa;

a7. zabrania się używania łodzi motorowych, uprawiania sportów motorowych z wyłączeniem straży wodnej;

a8. zabrania się przegradzania linii brzegowej jezior;

a9. na terenach przeznaczonych pod zabudowę siedliskową zabrania się budowy obiektów gospodarczych nie zwią-

POWSTAŁ NOWY OBSZAR KRAJOBRAZU CHRONIONEGO

zanych z przechowywaniem płodów rolnych oraz maszyn nie związanych z danym siedliskiem;

b. dla Centrum Rekreacji i Sportu Pawłowice

b1. Nakazuje się ograniczyć parametry techniczne dla nowo realizowanych obiektów:

- budynki hotelowe, gastronomiczne - wielkość projektowanego obiektu powinna być przyjęta na podstawie analizy perspektywicznej uwzględniającej ukształtowanie terenu, ochronę cieków wodnych, stosunków wodnych i ochronę krajobrazu, odprowadzenie ścieków do sieci kanalizacyjnej, ogrzewanie gazowe, elektryczne lub inne ekologiczne;

- budynki i urządzenia o przeznaczeniu sportowym i rekreacyjnym wielkość projektowanego obiektu powinna być przyjęta na podstawie analizy perspektywicznej uwzględniającej ukształtowanie terenu, ochronę cieków wodnych, stosunków wodnych i ochronę krajobrazu, odprowadzenie ścieków do sieci kanalizacyjnej, ogrzewanie gazowe, elektryczne lub inne ekologiczne;

- w budynkach istniejących, odprowadzenie ścieków do chwili skanalizowania do szczelnych szamb bezodpływowych, z chwilą skanalizowania będzie istniał obowiązek podłączenia się do sieci kanalizacyjnej w terminie 3 miesięcy;

- ograniczenia o których mowa w ppkt. b1 tiret 1 dotyczą także obiektów rozbudowywanych i przebudowywanych.

b2. zabrania się zbioru wszystkich dziko rosnących roślin, owoców z gatunków objętych częściową lub całkowitą ochroną;

b3. zmiana sposobu użytkowania terenu określona będzie szczegółowo miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego;

b4. zabrania się prowadzenia działalności przemysłowej oraz handlowej z wyłączeniem handlu i gastronomii związanych z obsługą turystyczną w specjalnie do tego celu przeznaczonych miejscach zgodnie z koncepcją zagospodarowania terenu;

b5. na terenach przeznaczonych pod zabudowę siedliskową zabrania się budowy obiektów gospodarczych nie związanych z przechowywaniem płodów rolnych oraz maszyn nie związanych z danym siedliskiem;

c. dla zespołów budownictwa rezydencjalnego „Pawłowice” i „Rostworowo”

c1. nakazuje się ograniczyć parametry techniczne dla nowo realizowanych obiektów:

- budynki mieszkalne i usługowe - wielkość projektowanego obiektu powinna być przyjęta na podstawie analizy perspektywicznej uwzględniającej ukształtowanie terenu, ochronę cieków wodnych, stosunków wodnych i ochronę krajobrazu, odprowadzenie ścieków do sieci kanalizacyjnej, ogrzewanie gazowe, elektryczne lub inne ekologiczne;

- w budynkach istniejących, odprowadzenie ścieków do chwili skanalizowania do szczelnych szamb bezodpływowych, z chwilą skanalizowania będzie istniał obowiązek podłączenia się do sieci kanalizacyjnej w terminie 3 miesięcy;

- ograniczenia o których mowa w ppkt. c1 tiret 1 dotyczą także obiektów rozbudowywanych i przebudowywanych.

c2. zmiana sposobu użytkowania terenu określona będzie szczegółowo miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego;

c4. zabrania się prowadzenia działalności przemysłowej;

d. dla Kiekrza-Chwaliszewa i Pawłowic

d1. nakazuje się ograniczyć parametry techniczne dla nowo realizowanych obiektów;

- budynki mieszkalne - wielkość projektowanego obiektu powinna być przyjęta na podstawie analizy perspektywicznej uwzględniającej ukształtowanie terenu, ochronę cieków wodnych, stosunków wodnych i ochronę krajobrazu, odprowadzenie ścieków do sieci kanalizacyjnej, ogrzewanie gazowe, elektryczne lub inne ekologiczne;

- w budynkach istniejących, odprowadzenie ścieków do chwili skanalizowania do szczelnych szamb bezodpływowych, z chwilą skanalizowania będzie istniał obowiązek podłączenia się do sieci kanalizacyjnej w terminie 3 miesięcy;

- ograniczenia o których mowa w ppkt. d1 tiret 1 dotyczą także obiektów rozbudowywanych i przebudowywanych.

d2. zabrania się zbioru wszystkich dziko rosnących roślin, owoców z gatunków objętych częściową lub całkowitą ochroną;

d3. zmiana sposobu użytkowania terenu określona będzie szczegółowo miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego;

d4. zabrania się prowadzenia działalności przemysłowej oraz handlowej z wyłączeniem handlu i gastronomii w specjalnie do tego celu przeznaczonych miejscach zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego;

d5. na terenach przeznaczonych pod zabudowę siedliskową zabrania się budowy obiektów gospodarczych nie związanych z przechowywaniem płodów rolnych oraz maszyn nie związanych z danym siedliskiem;

§ 5

Niniejsza uchwała zmienia warunki ochrony przyrody ujęte w uchwale nr XXVIII/103/92 Rady Gminy Rokietnica z dnia 17 września 1992 roku.

§ 6

Zobowiązuje się Zarząd Gminy do złożenia propozycji gminom Oborniki, Poznań, Suchy Las o poszerzenie Obszaru Chronionego Krajobrazu utworzonego na terenie gminy Rokietnica.

§ 7

Zobowiązuje się Zarząd Gminy Rokietnica do podjęcia rozmów z Agencją Własności Rolnej Skarbu Państwa celem nieodpłatnego przejęcia terenów, których jest właścicielem, a znajdujących się w granicach Wielkopolskiego Parku Botanicznego „Pawłowice”.

§ 8

Zobowiązuje się Zarząd Gminy Rokietnica do przedstawienia Radzie Gminy Rokietnica propozycji składu osobowego Rady Programowej „Pawłowicko - Sobockiego Obszaru Chronionego Krajobrazu”.

§ 9

Uchwałę podaje się do publicznej wiadomości poprzez ogłoszenie na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy, tablicach ogłoszeń sołectw i opublikowanie w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego i miesięczniku „Rokietnickie Wiadomości”.

§ 10

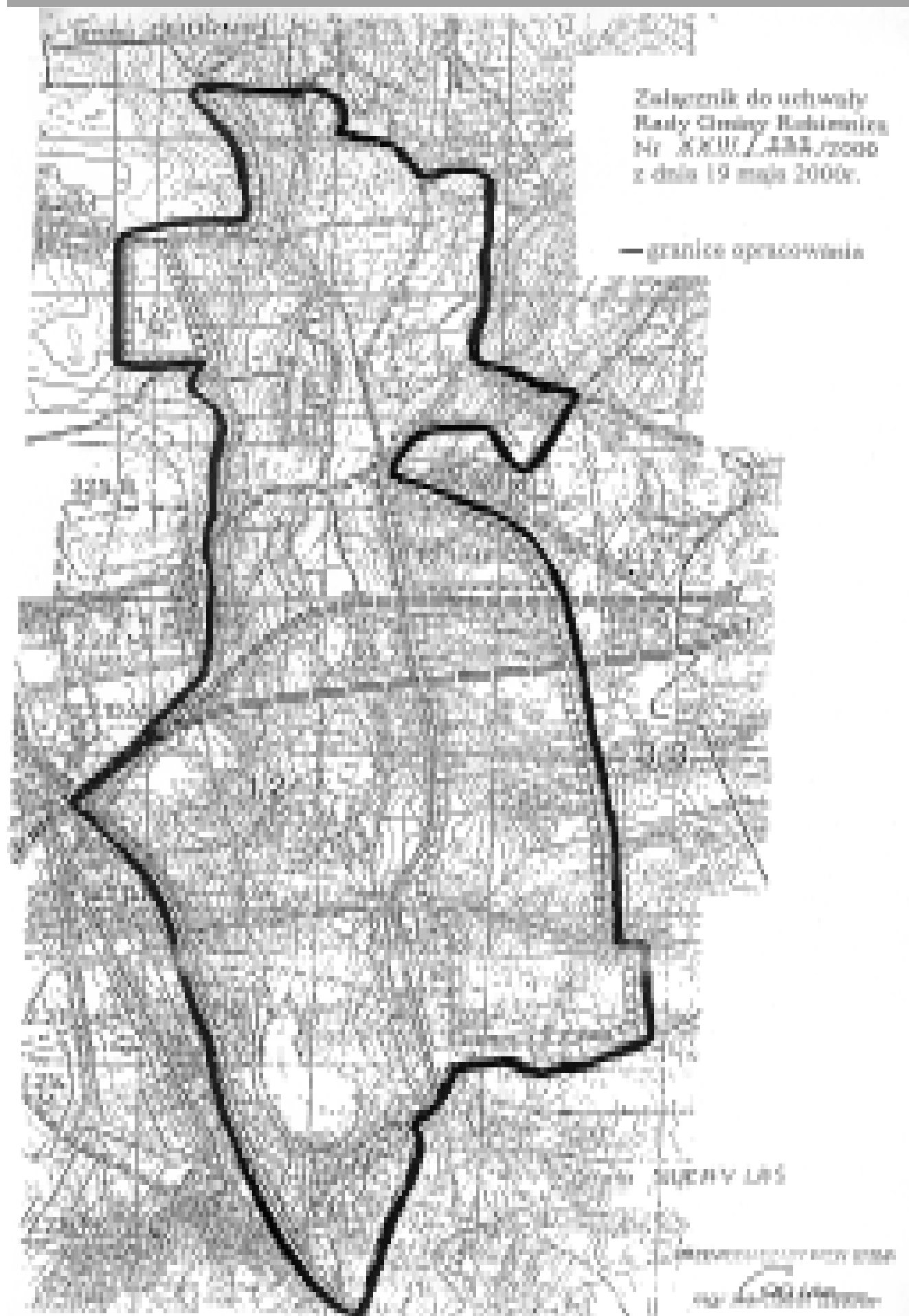
Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Gminy Rokietnica.

§ 11

Uchwała wchodzi w życie po opublikowaniu w sposób jak w § 9.

RADCA PRAWNY
(-) mgr Zenon Kołaczyński

PRZEWODNICZĄCY RADY GMINY
(-) mgr inż. Józef Gawron

CZY WARTO BUDOWAĆ ZAPORY WODNE

W maju 1998 roku powołano do życia Światową Komisję ds. Zapor Wodnych (WCD - World Commission on Dams). Powołano ją w efekcie bezprecedensowych negocjacji pomiędzy agencjami rządowymi, organizacjami pozarządowymi oraz instytucjami reprezentującymi sektor przemysłowy i business (dzięki czemu WCD nie może być oskarżony o stronniczość). W skład Komisji weszło 12 osób, na jej czele stanął profesor Kader Asmal z Południowej Afryki. Komisja była organem niezależnym, powołani do jej składu członkowie reprezentowali tylko siebie, a nie żadne instytucje czy rządy. Celem działania WCD było zbadanie kosztów i korzyści wynikających z budowy zapór wodnych. Dla osiągnięcia tego celu Komisja współpracowała z ponad 1400 konsultantami regionalnymi z 79 państw, otrzymała około 950 opinii na temat kosztów i korzyści z budowy zapór. Ponadto zlecono około 130 szczegółowych studiów, 17 przeglądów tematycznych, wykonano 7 szczegółowych case studies i przeglądów dotyczących sytuacji w 3 krajach. Szeroki zakres przeprowadzonych prac wskazuje, że otrzymane wyniki są reprezentatywne i można będzie je wykorzystać we wszystkich regionach świata. Światowa Komisja ds. Zapor Wodnych zakończyła swoją pracę jesienią 2000 roku, w listopadzie przedstawiono raport, zawierający wyniki jej badań¹.

¹WCD, 2000: Dams and Development. A new framework for Decision - Making. Earthscan Publications Ltd. London and Sterling.

W wyniku przeprowadzonych studiów WCD stwierdziła m.in., że w XX wieku na całym świecie wybudowano około 45 000 dużych zapór wodnych, najwięcej budowano w latach 70., kiedy to codziennie uruchamiano średnio 2 zapory. Całkowite wydatki inwestycyjne na budowę dużych zapór w tym okresie wyniosły ponad 3 biliony dolarów. Oddziaływanie dużych tam uwidacznia się na około 60% długości rzek na świecie, zaś budowa zapór była możliwa w wyniku przesiedlenia od 40 do 80 mln ludzi, pośrednio jednak budowa tam negatywnie oddziaływała na znacznie większą populację.

Z punktu widzenia poszukiwania argumentów przeciwko budowie zapory w Nieszawie najważniejsze rezultaty badań Komisji to:

- rzeczywiste koszty budowy zapór przekraczają początkowe szacunki kosztów inwestycyjnych o ok. 50%, co powoduje że zakładane korzyści ekonomiczne nie są realizowane. Ponadto ponieważ analizy ekonomiczne wykonywane na etapie projektowania zazwyczaj nie obejmują kosztów zewnętrznych wynikających z realizacji projektu, oszacowane zyski z budowy są często iluzoryczne;

- w połowie przypadków okres budowy zapór był dłuższy od zakładanego o co najmniej 1 rok, co powodowało dodatkowe zwiększenie kosztów budowy;

- w miarę upływu lat zapory starzeją się co zwiększa koszty zapewnienie bezpieczeństwa ich funkcjonowania, a

także zmniejsza korzyści z ich istnienia (np. spadek produkcji energii z hydroelektrowni może wynieść ok. 40% na przestrzeni 30 lat, co roku następuje też zmniejszenie pojemności zbiornika o 0,5 - 1%);

- budowa zapór wywiera znaczący, negatywny wpływ na ekosystemy rzeczne; znaczący, negatywny ich wpływ stwierdzono w około 67% przypadków;

- (co zaskakujące !!!) sztuczne zbiorniki wodne stanowią znaczne źródło emisji gazów szklarniowych - wykonane badania wskazują, że emisja tych gazów w przypadku budowy hydroelektrowni, gdzie spiętrzenie uzyskano poprzez budowę dużego zbiornika wodnego, może być porównywalna z emisją z elektrociepłowni o podobnej mocy.

Najważniejszą konkluzją WCR jest przekonanie, że rozwiązania wariantowe dla budowy zapór wodnych zawsze istnieją i w wielu wypadkach realizacja jednego z nich jest bardziej korzystna od wzniesienia tamy. Dlatego też Komisja rekomenduje, aby jednym z podstawowych zadań przed podjęciem decyzji o budowie zapory było zbadanie innych możliwości realizacji celu projektu. Odnosząc tę rekomendację do sytuacji w naszym kraju, wydaje się, że w zależności od wskazywanego w przypadku Nieszawy celu budowy, wskazywać należy następujące alternatywy dla projektu:

1. jeśli celem jest bezpieczeństwo zapory we Włocławku - alternatyw dla Nieszawy jest kilka: od obniżenia poziomu piętrzenia na zaporze we Włocławku, przez możliwość budowy dodatkowych przepustów do wybudowania opaski wzmacniającej;

2. jeśli celem jest zwiększenie retencji wodnej w Polsce - alternatywą jest prowadzenie znacznie szerszych zalesień (zwłaszcza wzdłuż cieków wodnych), ochrona terenów podmokłych i małych oczek wodnych, budowa małych spiętrzeń i niedużych, sztucznych zbiorników wodnych;

3. jeśli celem jest budowa dodatkowych (odnawialnych) źródeł energii - to alternatywą jest budowa niewielkich elektrowni wodnych (na niedużych spiętrzeniach) i budowa elektrowni bazujących na innych zasobach odnawialnych (biomasa, en. słońca, wiatr etc.).

Reasumując wydaje się, że raport WCD zawiera szereg informacji, które mogą być wykorzystane przez POE w prowadzeniu kampanii przeciwko budowie tamy w Nieszawie. Jeśli nie udałoby się doprowadzić do zaniechania projektu, to rekomendacje zawarte w raporcie powinny zostać wykorzystane do ograniczenia negatywnych skutków projektowanej inwestycji.

Zapewne osoby, które zajmują się kwestią tamy w Nieszawie mają te informacje - ale na wszelki wypadek: Światowa Komisja ds. Zapor wodnych zakończyła w listopadzie swoje prace wydając kilkusetstronicowy raport nt. problemów związanych z budową zapór wodnych. To dobry materiał, który może i powinien być wykorzystywany przez osoby działające przeciwko budowie zapory w Nieszawie.

Dr Zbigniew KARACZUN

LUDZIE I PRZYRODA CIERPIĄ JEŚLI ZALECENIA DOT. ZAPÓR NIE ZOSTANĄ WPROWADZONE W ŻYCIE

WWF, przedstawiła dzisiaj swoje stanowisko w sprawie raportu Światowej Komisji ds. Zapór (World Commission on Dams) zatytułowanego „Zapory a rozwój: Nowe zasady podejmowania decyzji”.

Raport Komisji opublikowany 16 listopada 2000 r. spotkał się z ogromnym zainteresowaniem na wszystkich kontynentach. Instytucje rządowe wielu państw, prywatne firmy zajmujące się budową zapór, międzynarodowe instytucje finansowe oraz organizacje pozarządowe poddają go obecnie gruntownej analizie i ocenie.

Już 2 lutego WWF, wraz ze Stowarzyszeniem Ekologiczno-Kulturalnym „Klub Gaja”, zorganizował w Kancelarii Senatu seminarium pt. „Rola zapór w rozwoju gospodarczym w świetle najnowszego raportu Światowej Komisji ds. Zapór”. Raport został przedstawiony przez Lawrence’a Haasa - Kierownika Zespołu i Starszego Doradcę w Sekretariacie WCD, specjalistę w dziedzinach energetyki i gospodarki wodnej. W seminarium udział wzięli przedstawiciele organów decydujących o gospodarce wodnej kraju (Parlament, Ministerstwo Środowiska), rządowych instytucji zajmujących się gospodarką wodną (RZGW, IMGW), środowisk naukowych (zarówno technicznych jak i przyrodniczych) a także organizacji pozarządowych. Spotkanie było okazją do zainicjowania dyskusji na temat wdrożenia zaleceń WCD w Polsce. Obecni posłowie wyrazili zainteresowanie możliwością wykorzystania rekomendacji raportu do kształtowania gospodarki wodnej oraz dotyczącego jej prawa.

Dzisiaj WWF ogłosił swoje stanowisko na temat wdrożenia zaleceń raportu. Pod koniec tego tygodnia odbędzie się w RPA spotkanie Forum Konsultacyjnego Światowej Komisji ds. Zapór (ciała konsultacyjnego, w którego skład wchodzi 68 członków reprezentujących przekrój wszystkich interesów, poglądów i instytucji). WWF ostrzegł, że jeśli Forum nie podejmie szeregu konkretnych działań, w ciągu najbliższego dziesięciolecia jedna trzecia niezmiennych jeszcze w znaczącym stopniu rzek świata zostanie zniszczona na skutek budowy nowych zapór, przesiedlenia zaś obejmą 10 mln ludzi.

Do tej pory wybudowano na świecie 45 000 wielkich zapór, które spowodowały przesiedlenia 40-80 mln ludzi. W fazie przygotowawczej jest dalszych 1700 zapór, głównie w Indiach, Chinach i Turcji. Kontynuacja tych projektów oznaczać będzie, utratę pracy przez wiele tysięcy drobnych rolników, rosnącą przepaść ekonomiczną między bogatymi a biednymi, narastające konflikty społeczne oraz wzrost liczby gatunków zagrożonych wyginięciem.

Oczekuje się, że Forum Konsultacyjne WCD określi charakter i ramy czasowe działań, które powinny być podjęte przez rządy, firmy i organizacje społeczne zaangażowane w problematykę zapór. Ma ono także wypracować

konsensus różnych grup interesu, dzięki któremu żadne nowe konstrukcje ze stali i betonu nie będą powodowały pogorszenia warunków życia ludzi i utraty bogatych zasobów naturalnych. „Opisując korzyści uzyskane w wyniku budowy zapór, raport Komisji potwierdził, że w wielu częściach świata zapory dokonały nieodwracalnych zniszczeń”, powiedział dr Biksham Gujja, dyrektor sekcji wód śródlądowych WWF. „Jesteśmy zadowoleni, że raport przedstawia zalecenia i zarys działań, oczekujemy jednak dalej, że wiele grup tworzących Forum przyjmie zobowiązanie do wykonania konkretnych działań w określonym czasie”.

W opublikowanym dzisiaj stanowisku WWF wymienił szereg sugestii dla Forum i proponowanych działań dla wszystkich zainteresowanych stron, które miałyby powstrzymać dalsze przesiedlanie ludzi i straty ekosystemów czy zasobów naturalnych wskutek budowy zapór. WWF jest przekonany, że instytucje finansowe, takie jak Bank Światowy, muszą przyjąć pewne zasady postępowania, w myśl których odrzucenie projektu przez jedną instytucję finansową, z powodu niespełnienia istotnych kryteriów, powinno powstrzymać inne instytucje przed finansowaniem takiego przedsięwzięcia. W podobnym duchu brzmi apel WWF, aby państwa OECD nie budowały nowych dużych zapór (o wysokości powyżej 15 m) w ciągu najbliższych 20 lat, jak również ogłosiły całkowite moratorium na wielkie zapory (powyżej 100 m wysokości).

Forum powinno przyznać sektorowi prywatnemu i funduszom pomocowym większą rolę w poszukiwaniu alternatywnych wobec zapór źródeł energii i wody. Zdaniem WWF, tam gdzie nie jest możliwa likwidacja zapory, uwaga powinna być skupiona na łagodzeniu niekorzystnych efektów ekologicznych poprzez odtwarzanie ekosystemów rzecznych i terenów zalewowych.

„Skuteczność Raportu Światowej Komisji ds. Zapór zależeć będzie ostatecznie od zastosowania jego zaleceń. Instytucje finansowe i rządy muszą zapewnić odpowiednie mechanizmy finansowania, bez których nie będzie to możliwe” - dodał dr Gujja.

Stanowisko WWF w sprawie raportu Światowej Komisji ds. Zapór oraz wnioski z raportu dostępne są w Internecie: www.wwf.pl

Pełna wersja oraz streszczenie raportu (w języku angielskim) dostępne są na stronie: www.dams.org

Marta Kaczyńska - Koordynator ds. komunikacji projektu „Rzeki Polski” WWF - tel. kom. 0608-322-153

Lisa Hadeed - Living Waters Campaign, tel: +41 22 364 9030, email: lhadeed@wwfint.org, www.panda.org

MIĘDZYNARODOWY „ATLAS OBSZARÓW ZALEWOWYCH ODRY”. NOWE SPOJRZENIE NA OCHRONĘ DOLINY ODRY

WWF Światowy Fundusz na Rzecz Przyrody po raz pierwszy zaprezentował publicznie i przekazał Ministerstwu „Atlas obszarów zalewowych Odry”. To międzynarodowe opracowanie, ukończone pod koniec 2000 roku, pozwala spojrzeć całościowo na dzisiejszy stan przyrody i krajobrazu w całej dolinie Odry - na terenie Polski, Republiki Czeskiej i Niemiec. Atlas zawiera przesłanki do wypracowania koncepcji ekologicznie ukierunkowanej ochrony przeciwpowodziowej. Może być także wykorzystany w planach rozwoju i zagospodarowania całej doliny Odry.

Atlas został wykonany w ramach Projektu WWF „Odra”, przy współpracy z Dolnośląską Fundacją Ekorozwoju. Podjęcie na skalę międzynarodową działań w dolinie Odry, było niezbędne z następujących powodów:

- Odra wraz z obszarami zalewowymi stanowi naturalny korytarz ekologiczny i stanowi szczególnie cenne środowisko przyrodnicze,

- znajomość środowiska przyrodniczego całej doliny Odry była do tej pory, nawet wśród ekspertów w krajach nadodrzańskich, niespójna i fragmentaryczna,

- dolina Odry stanowi ważną przestrzeń nie tylko dla przyrody, lecz także dla gospodarki i kultury, co sprawia, że powstają różne koncepcje wykorzystania i zagospodarowania tej rzeki,

- powódź z lata 1997 roku, powodując wiele strat materialnych i ofiar w ludziach, ujawniła mieszkańcom Nadodrza wiele niezgodności i błędów popełnionych w dotychczasowym zagospodarowaniu doliny,

- w przyszłości dyrektywy Unii Europejskiej, szczególnie ramowa dyrektywa wodna i dyrektywa „siedliskowa” będą określać istotne wymagania wobec krajów przedakcesyjnych, takich jak Polska i Czechy.

Jako wzór do opracowania Atlasu posłużyły istniejące opracowania kartograficzne dla innych wielkich dolin rzecznych Europy (m.in. Dunaju i Renu), przy których to WWF zyskał wiele doświadczeń. Przy weryfikacji i opracowywaniu danych do atlasu wzięli udział naukowcy, organizacje i instytucje z Polski, Czech i Niemiec.

Międzynarodowy „Atlas obszarów zalewowych Odry” ujawnił nadzwyczajne walory przyrodnicze doliny Odry, zwłaszcza lasów łęgowych o unikatowej w skali europejskiej wartości. Na 52 mapach przedstawiono różne typowe dla obszarów zalewowych środowiska (biotypy), opisano także aspekty ekologii obszarów zalewowych. W atlasie przedstawiono również tereny objęte ochroną, linie obwałowań, zasięg powodzi z 1997 roku, jak też obszary regularnie poddawane zalewom. Ujęte zostały również istniejące i planowane poldery przeciwpowodziowe.

„Atlas obszarów zalewowych Odry” powinien stać się początkiem otwartego, rzeczowego i konstruktywnie przeprowadzonego dialogu na temat przyszłego rozwoju doliny Odry pod kątem zagospodarowania przestrzennego, ochrony przyrody i gospodarki wodnej. Wytyczne wynikające z tego opracowania powinny być wykorzystane w „Programie dla Odry 2006”, który przewidywał wykonanie Atlasu. Dla wszystkich krajów leżących nad Odrą powinno stać się ważne aby obecnie rozpoznane, cenne walory przyrodnicze doliny Odry zostały zachowane dla przyszłych pokoleń. Atlas trafi do decydentów zajmujących się ochroną przyrody, gospodarką wodną i przestrzenną wszystkich nadodrzańskich gmin, powiatów oraz władz wojewódzkich.

Światowy Fundusz Na Rzecz Przyrody traktuje ten Atlas jako podstawę do swojej dalszej pracy w Projekcie „Odra”. Następne kroki będą skoncentrowane na wypracowaniu koncepcji ekologicznie ukierunkowanej ochrony przeciwpowodziowej, przy dalszej współpracy z partnerami we wszystkich trzech krajach nadodrzańskich.

Prace nad stworzeniem Atlasu zostały sfinansowane przez WWF. Dodatkowego wsparcia finansowego udzieliła firma ubezpieczeniowa Gerling z Kolonii nad Renem. Druk Atlasu w Polsce został sfinansowany przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na zlecenie Ministra Środowiska. Do wydania Atlasu przyczyniła się także Dolnośląska Fundacja Ekorozwoju, która zajmuje się obecnie jego dystrybucją.

Atlas dostępny będzie na stronie internetowej:
www.odra.pl

Szczegółowych informacji udzielają:

- **Michał Nurzyński** - Zastępca Dyrektora Biura Edukacji i Komunikacji Społecznej, Ministerstwo Środowiska, ul. Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa, Tel./Fax: (022) 825 20 03, E-mail: info@mos.gov.pl

- **Piotr Nieznański** - Kierownik projektu „Odra”, WWF - tel. (071) 351-06-31, tel. kom. 0601817060, e-mail: pnwwf@eko.wroc.pl

- **Marta Kaczyńska** - koordynator ds. komunikacji projektu „Rzeki Polski”, WWF - tel. (022) 659 55 40, tel.kom. 0608-322153, e-mail: mkaczynska@wwf.pl

KOLONIA SUSŁA PEREŁKOWANEGO W ŚWIDNIKU k/LUBLINA – ZAGROŻONA

Pan Minister dr Janusz Radziejowski
Główny Konserwator Ochrony Przyrody
Ministerstwo Środowiska
ul. Wawelska 52/54, 00-922 WARSZAWA

Szanowny Panie Ministrze,

W załączeniu pozwalam sobie przesłać szczegółową analizę możliwości przesiedlenia części kolonii susła perełkowanego z trawiastego lotniska w Świdniku z uwagi na planowaną budowę betonowego pasa startowego. Rozpatrując wszystkie aspekty tej sytuacji, posiłkując się moimi doświadczeniami w reintrodukcjach i współpracując jednocześnie w tym zakresie z IUCN oraz mając na uwadze zahamowanie ubytku populacji tego gatunku w Polsce przychylam się do wniosku Zarządu miasta Świdnika z dnia

8.11.2000 r. (WUiGN-U 7329/4/200) do Ministra Środowiska. Jednocześnie pozwolę sobie zwrócić uwagę na złożoność tej operacji, która wszystkimi możliwymi sposobami i dotychczasową wiedzą musi zminimalizować straty w w/w populacji susła perełkowanego. Inwestor tego przedsięwzięcia winien zabezpieczyć środki finansowe na zabezpieczenie długofalowej ochrony tego gatunku na Lubelszczyźnie. Za Pańskim pośrednictwem chciałbym gorąco podziękować Wojewódzkiemu Konserwatorowi Przyrody w Lublinie - Pani mgr Beacie Sielewicz i jej współpracownikom za udostępnienie wszelkich, niezbędnych materiałów na ten temat, co umożliwiło mi przedstawienie mojego stanowiska w powyższej sprawie.

Z poważaniem
(-) Jan Śmiełowski
członek IUCN - RSSG

STANOWISKO W SPRAWIE PRZESIEDLENIA CZĘŚCI KOLONII SUSŁA PEREŁKOWANEGO, *Spermophilus suslicus* Guldenstaedt, 1770 W ZWIĄZKU Z ROZBUDOWĄ LOTNISKA W ŚWIDNIKU (woj. lubelskie)

Dr Jan Śmiełowski CZŁONEK IUCN-RSSG

Suszeł perełkowany od lat coraz widoczniej zanika na obszarze Wyżyny Lubelskiej, jedyne miejsce występowania w Polsce. Nieznane są do końca przyczyny (mierzalne czynniki) bezpowrotnego wymarcia w latach osiemdziesiątych dużej kolonii susła morengowanego (*Spermophilus citellus*) w Kamieniu Śląskim na Opolszczyźnie. Stanowisko na lotnisku trawiastym w Świdniku obejmuje 11,5 tysięcy osobników, co stanowi ponad 50% polskiej populacji (Męczyński et al., 1998, Męczyński, Styka, 1998). Planowanie wybudowania betonowego pasa startowego o długości 1540 metrów, spowoduje pewne straty w populacji ponieważ trzeba będzie alternatywnie około 1,65 tysiąca osobników przesiedlić. W sytuacji, gdzie suszeł perełkowany jest ważnym elementem fauny europejskiej - zachodnia granica zasięgu w Europie i Polski z uwagi na jego lokalne znaczenie i wysokie zagrożenie oraz że gatunek ten jest istotny dla badań nad hibernacją i interferonem, należy podjąć takie działania w Świdniku **by zminimalizować w jak największym stopniu straty tej największej rodzimej, zwartej kolonii**.

Po wnikliwym zapoznaniu się z raportem Męczyńskiego i Styki (1998) pt. „Ocena zagrożeń kolonii susła perełkowanego w Świdniku, oraz ostatnimi rezultatami badań dr Stefana Męczyńskiego i współpracowników jak i wyczerpującej z nim rozmowy telefonicznej, jest bardzo trudno przewidzieć wszystkie konsekwencje jakichkolwiek działań w tym zakresie, choć wiadomo że:

1. obecna populacja susła perełkowanego na lotnisku trawiastym w Świdniku ma wysokie zagęszczenie - 187 osobników/ha (Męczyński, Piskorski, Styka 1998), gdzie „w dużych koloniach reprezentują system rozmieszczenia osobników w grupy samic bardzo blisko ze sobą związanych, otoczonych pojedynczo rozmieszczonymi samcami. Obserwacje te (przebiegające sierpień-wrzesień 1999) wskazują, że zachowanie i rozmieszczenie tych zwierząt wewnątrz bardzo licznych skupień ukierunkowane są na zapewnienie trwałego istnienia kolonii oraz unikanie negatywnych skutków dużych zagęszczeń” (Piskorski,

Smit 2000). Susły są zwierzętami socjalnymi, dlatego trudno przewidzieć skutki naruszania organizacji funkcjonowania tak dużej kolonii.

2. obszar lotniska zajmowany jest w 50% przez susły (61 ha z 115 ha), także teoretycznie jest dużo jeszcze wolnej powierzchni. Jednak proces zasiedlania nowego terenu musi spełniać podstawowy warunek dla tego gatunku - bardzo dobrą widoczność terenu, unika nawet małych zagłębień terenowych dla zakładania swoich nor a wybiera nawet pobocza drogi polnej czy asfaltowej z uwagi na dobry punkt obserwacyjny. Droga asfaltowa czy szerokość pasa startowego jest dystansem do pokonania przez susły, przez co przemieszczanie tych zwierząt między grupami kolonii jest możliwe. Planuje się odzyskanie terenu po starym, poniemieckim betonowym pasie startowym, zniwelowanie i obsianie go odpowiednim składem gatunkowym traw, co daje dalsze szanse kolonizacji nowego obszaru przez susły. Mimo stwierdzenia projektanta ze strony WSK Świdnik mgr B. Tienkiewicza (str. 49), że „wibracja gruntu w pobliżu głównej drogi startowej będzie mniejsza od wywołanej przez przejeżdżający samochód ciężarowy”, to niewiadomo jaka będzie reakcja susłów na lądujące 6 tonowe samoloty z ładunkiem cargo oraz wywoływane zapewne zmiany.

3. zanikanie susła perełkowanego na Lubelszczyźnie związane jest także z naturalną sukcesją jego niektórych środowisk przy braku wypasania krów czy użytkowaniu kośnych pastwisk i dlatego na obszarach rezerwatów Zamojszczyzny, gdzie występuje suszeł musi prowadzone być wykaszanie, co na lotnisku trawiastym jest czynnością rutynową i wręcz konieczną a koszty ponoszone z tym są związane z funkcjonowaniem i normalnym finansowaniem tej instytucji. Być może dlatego kolonia w Świdniku ma tak dobre warunki do bytowania.

4. presja drapieżników zwłaszcza w koloniach śródpolnych może mieć olbrzymi wpływ dla fluktuacji liczebności susła na tych stanowiskach (bardzo związany jest z tym tchórz stepowy - *Mustela eversmanii*) natomiast suszeł jest bardzo łatwym hu-

STANOWISKO W SPRAWIE PRZESIEDLENIA CZĘŚCI KOLONII SUSŁA PERŁKOWANEGO

pem dla dziedzicznych kotów (feral cats), a lotnisko zasadniczo ogranicza lub nawet eliminuje większą penetrację drapieżników - bo jest to teren ogrodzony i praktycznie niedostępny dla ludzi na całym jego obszarze.

5. wielkość kolonii susłów, a tym samym fluktuacja ich liczebności podlegać może nieraz bardzo silnym wahanom - obserwowano w ciągu dwóch lat gwałtowny spadek liczebności z 11,3 tys. do 100-200 osobników w rezerwacie „Popówka” (str. 46 Oceny). Olbrzymi wpływ na to mogą mieć **czynniki abiotyczne** - głównie atmosferyczne w okresie budzenia z hibernacji i krótkiego okresu rozrodczego (gatunek monoestryczny), tych czynników nigdy nie da się przewidzieć, a anomalie pogodowe związane ze zmianami klimatycznymi globu ziemskiego (warming) są coraz częstsze

6. przesiedlenie (translocation) i reintrodukcja susłów ze Świdnika części obecnej populacji blisko 15% (z 11,5 tys. osobników) na inne tereny, które muszą być bardzo dobrze zmonitorowane, **co jest warunkiem przeżycia tych zwierząt**. Według Reintroduction Specialist Group IUCN nie ma praktycznie wielu informacji na ten temat, dlatego jedynie próby prowadzone przez dr S. Męczyńskiego w latach 1986-1990 na Zamojszczyźnie są nielicznymi danymi w tym zakresie (Męczyński, 1992). Według samych autorów „Oceny .. 1998 roku, „zadanie nie jest przedsięwzięciem łatwym”. Z trzech reintrodukcji dwie zakończyły się powodzeniem, choć populacje utrzymywały się na tym samym poziomie przy stwierdzonym pokoleniu urodzonym po wsiedleniu tj. w roku 1987 i 1988. Susły w liczbie 570 osobników odłowiono z dużej kolonii w Tyszowcach (z terenu przyszej cukrowni) i przewieziono na pastwiska koło Grabowczyka, gdzie zajęły cały teren (w 1986 roku - 117 susłów) i koło Horodyska, gdzie zajęły tylko środkową część (w 1986 roku - 233 susły), w 1987 roku reintrodukowano 220 osobników. Metoda jaką posłużono się dotychczas do odłowu zwierząt i jaka ma być także stosowana w Świdniku polega na zalanu nor, gdzie nie można określić śmiertelności susłów zatopionych w norach - autorzy piszą na str. 56: „wiele z nich prawdopodobnie zginie”. Nie stosowano jak dotąd znanych w odłowach drobnych ssaków żywołówek. Wg relacji dr S. Męczyńskiego przy dużej wprawie susły łapie się rękoma bez problemu po zlokalizowaniu nory i zalanu jej wodą, które opuszcza zwierzę. Susły są dość odporne na stres (2-3 dni po złapaniu trzymało je w 1986 roku w klatkach), a w warunkach laboratoryjnych UMCS (Instytut Mikrobiologii i Biotechnologii - Prof. Martyna Kandefer-Szerszeń) nie sprawiały problemu i przeżywały nawet do 8 lat (idealny wręcz materiał laboratoryjny do badań interferonu). **Dr Męczyński (1992) zaznacza także jednocześnie, że susły perłkowane nie rozmnażają się w standardowych warunkach laboratoryjnych. W warunkach wiarygodnych wg posiadanych przeze mnie informacji nie uzyskano jak dotąd potomstwa (Int.Zoo Yearbook, ISIS), choć znany jest rozród susła morengowanego na wybiegach ziemnych w ogrodach zoologicznych Pragi i Drezna. Nie można tu więc wspomagać populacji naturalnych z hodowlanych (na wszelki wypadek) a więc zasada IUCN ex situ i in situ nie może być na razie stosowana. Jest to idealny moment do podjęcia tego zadania przez Zoo w Zamościu i włączenia się w ratowanie przez zachowawczą hodowlę tego rodzimego lokalnie i coraz bardziej zagrożonego w Polsce gatunku.**

Odłowy planuje się tak jak poprzednio w końcu sezonu jego 6-miesięcznej aktywności tj. sierpień/wrzesień. To pozwoli na pozyskanie zwierząt jednorocznych, bardziej „przyszłościowych”, gdyż praktycznie rotacja pokoleń następuje co 3-4 lata -

maksymalna przeżywalność w naturalnych populacjach. Metoda dr Męczyńskiego (1992) przygotowania nowego terenu do reintrodukcji susła poprzez instalowanie sztucznych nor umożliwia „przytrzymanie” osobników w pierwszym okresie po wypuszczeniu w nowym terenie. Wg obserwacji średnio osobniki przebywały tam od 0,5 do godziny lub korzystały z nor kretów, co zapewne ograniczało ucieczki do przypadkowych terenów czy niszy ekologicznych. Zmonitorowanie pod wszelkimi możliwymi aspektami przyszłego terenu przez bardzo doświadczonego w tym zakresie dr S. Męczyńskiego pozwoli zminimalizować straty przesiedlanych zwierząt, choć w 1986 roku w Horodysku zarejestrowano 40% śmiertelność susłów w okresie pierwszego zimowania - na to złożyło się na pewno wiele czynników trudnych do symulacji. Odłów jak i przesiedlenie tak dużej ilości susłów - 1.650 osobników wraz z **wybraniem odpowiedniego miejsca jest zapewne kluczowym zagadnieniem** do pomyślnego przeprowadzenia tego zadania. Stała kontrola musi być prowadzona po każdej reintrodukcji, zabezpieczona musi być w odpowiednie środki finansowe na prowadzenie monitorowania, a zwłaszcza na stałe wykaszanie traw lub wypas bydła - to będzie miało największe znaczenie dla utrzymania się przesiedlonej grupy susłów i przeżycie nowej kolonii.

RZYŻYKA strat nie da się do końca przewidzieć, ale analizując obecną sytuację liczebności i zanikania polskiej populacji susła perłkowanego i poznawania ich czynników w Polsce, **należy jednak choć niewielką część świdnickiej kolonii susła perłkowanego (15%) przenieść na nowy, dobrze wybrany teren. Wg Męczyńskiego (1992) „najlepszym terenem do przeprowadzenia introdukcji susłów jest rozległe pastwisko o powierzchni kilkudziesięciu ha, niskim poziomie wód gruntowych, położone z dala od zabudowań i większych kompleksów leśnych. Powierzchnia pastwiska powinna być płaska lub lekko pofałdowana. Jedynie duża populacja susłów, jaka może się rozwinąć się na takim pastwisku, licząca kilkanaście tysięcy osobników, ma szansę prawidłowego rozwoju i przeżycia”.**

Z drugiej strony pozostawienie obecnego status quo susła perłkowanego na lotnisku trawiastym w Świdniku tj. nie wybudowanie pasa betonowego, może doprowadzić do wysprzedaży przez miasto i gminę części 116 ha lotniska, braku 6-krotnego koszenia - niska ruń jest chyba sekretem fenomenu świdnickiej kolonii, zwiększenia penetracji ludzi z pobliskich osiedli wraz z presją „dachowych” kotów i w końcu w krótkim czasie do zniknięcia lub zagłady całej kolonii. Entuzjazm miejscowych NGO nie doprowadzi zapewne do wykupu tego gruntu z uwagi na jego wysoką cenę, ale można go wykorzystać do wykupu innych nieużytków czy pastwisk jako przyszłych terenów do introdukcji czy przesiedleń susła perłkowanego przy ścisłej współpracy z zespołem dr S. Męczyńskiego.

WSK czy obecny inwestor budowy pasa betonowego powinien w umowie cywilno-prawnej zabezpieczyć odpowiednie środki finansowe na regulację ochrony prawnej kolonii susła perłkowanego ze Świdnika także przy jego częściowym przesiedleniu. **Przemysł musiłożyć odpowiednie kwoty na utrzymanie bioróżnorodności tego rejonu i uratowanie najcenniejszych przyrodniczo gatunków.**

Wyrażam głębokie przekonanie, że ten trudny problem i „konflikt” natury i cywilizacji, uda się rozwiązać przy minimalnym ubytku populacji susła perłkowanego w Polsce.

PROGRAM EDUKACJI EKOLOGICZNEJ

WYSTAWA „Świadkowie Milenium – Dęby”

Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej - Biblioteka Ekologiczna w Poznaniu prezentowało w dniach od 29.01 do 10.03 bieżącego roku wystawę pt. „Świadkowie milenium - DĘBY” w fotogramach Janusza Korpala, który na przestrzeni czterdziestu lat dokumentował w czterech porach roku unikalne skupisko tych drzew na nadwarciańskich łąkach.

Dęby jako rośliny polikarpiczne czyli wielokrotnie owocujące należą do jednych z najstarszych drzew na kuli ziemskiej obok amerykańskich sekwoi czy afrykańskich baobabów. W Polsce występują dwa gatunki rodzime - dąb szypułkowy i bezszypułkowy oraz kilka sprowadzonych np. dąb czerwony czy omszony. Tysiącletnie drzewa np. słynne „Lech”, „Czech” i „Rus” w okolicach Rogalina nie zawsze znajdują naukowe potwierdzenie. Najstarszym dębem stwierdzonym w Polsce jest dąb szypułkowy - 740-letni „Chrobry” występujący w Piotrowicach koło Szprotawy. Za najpotężniejszego uważa się także dąb szypułkowy „Napoleon” w dolinie Odry - okolice Zaboru, którego wysokość ma 27 metrów a największy obwód 1043 cm. Bez względu na brak dokładnego określenia wieku są na pewno w wielu rejonach kraju świadkami naszej kultury i państwowości, podlegają najczęściej ochronie jako pomniki przyrody. Inspirowały także wielu twórców, dlatego przypomnieliśmy szkice Leona Wyczółkowskiego czy oryginalną akwarelę słynnego „Bartka” - Jana Bogumiła Sokołowskiego. Unikalny zespół wiekowych dębów ponad tysiąc drzew, z czego 900 uznanych za pomniki przyrody jest tylko w okolicach Rogalina. Szereg z nich w ostatnich dziesięcioleciach bezpowrotnie zginęło, co dokumentują wspaniałe zdjęcia Janusza Korpala. Śmiertelnym niebezpieczeństwem na otwartych przestrzeniach jakimi są łąki - dobrze nasłonecznione nadwarciańskie łąki, są owady tęgopokrywe z rodziny kózkowatych - koziorożce dębosze, także chronione. Ten odwieczny konflikt przyrody jest trudny do roz-

strzygnięcia przez człowieka. Te i inne aspekty uzupełniliśmy także za pomocą nośników multimedialnych i videofilmów, przybliżając w bardzo przystępny sposób poprzez płytę CD zasadnicze różnice pomiędzy dwoma gatunkami dębów jak również pozostałych drzew liściastych. Przypomnieliśmy także, że są one ważnymi komponentami lasów łąkowych na żyznych glebach lub tworzą jednolite dąbrowy w kwaśnych środowiskach. Ich owoce czyli żołędzie stanowią bardzo istotny i wartościowy pokarm dla wielu leśnych zwierząt. Zaznaczmy także, że drewno dębowe jest surowcem nie do zastąpienia zarówno w budownictwie jak do wyrobu wielu przedmiotów. Udało się nam wyeksponować blisko stuletnie dębowe beczki do piwa, wina czy miodu, które od niedawna stanowią swoisty unikat, a przez wieki służyły do transportu tych produktów na statkach czy specjalnych wozach konnych. Bezpowrotnie zniknęły, wręcz na naszych oczach, beczki z dębu do domowego kiszenia kapusty i ogórków, są prawie nieznane obecnemu pokoleniu dzieci i młodzieży, zwłaszcza z miast. Stylowe meble dębowe do dziś stanowią największy kunszt rzemiosła zwłaszcza wielkopolskiego, dlatego nasze eksponaty pochodzą z Rogoźna. Parkiety dębowe i inne elementy z dębu naszych domów długo jeszcze będą niedozastąpienia. Zakres wiadomości dostosowany był do programów nauczania, zarówno w szkołach podstawowych, jak i ponadpodstawowych.

Prezes RCEE - FBE
dr Jan Śmielowski

Otwarcie wystawy w dniu 28 stycznia br.

Foto. Janusz Korpala

PROGRAM EDUKACJI EKOLOGICZNEJ

WYSTAWA „CZYSTA ENERGIA”

Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej - Biblioteka Ekologiczna w Poznaniu zaprasza na nową wystawę pt. **„CZYSTA ENERGIA - niekonwencjonalne źródła energii”** obejmująca niewyczerpalne zasoby wiatru, słońca, wody i energii płynącej wody oraz ciepło Ziemi.

Wiatr jest czystym źródłem energii, nie emitującym żadnych zanieczyszczeń - w przeciwieństwie do elektrowni węglowych produkujących w Polsce wiele ton dwutlenku siarki i węgla. Siła wiatru od wieków napędzała młyny i żaglowce, a dziś przy anomaliach pogodowych w wyniku zaburzeń klimatycznych na Ziemi jak gwałtowne tornada czy cyklony powoduje totalne zniszczenia. W korzystnych warunkach wiatrowych (przy prędkości średniej długoterminowej $V > 5,5$ m/s na wysokości wirnika) cena jednostkowa energii pochodzącej z tego źródła może być i często jest niższa od ceny energii z konwencjonalnych elektrowni cieplnych. Postępujący rozwój technologii elektrowni wiatrowych powoduje dalszy spadek kosztów energii i

czyni sektor energetyki wiatrowej jeszcze bardziej atrakcyjny dla inwestorów i przyjazny środowisku. Najnowszej generacji elektrownie wiatrowe duńskiego potentata - firmy VESTAS (patrz foto) - stosują nowoczesną elektronikę w turbinach oraz materiały dorównujące jakością Boeniga do budowy śmigła. W Polsce dogodne warunki istnieją na wybrzeżu Pomorza Zachodniego, Suwalszczyźnie oraz północnej części Mazowsza i Kujaw. Informujemy, co należy zrobić by zainstalować elektrownię wiatrową w naszym kraju.

Największe farmy wiatrowe są w Niemczech i Danii, gdzie instaluje się do 100 metrowej wysokości i masie 220 ton turbiny (VESTAS typu V80-2,0 MW) na platformach morskich.

Polska po przystąpieniu do Unii Europejskiej musi produkować 7,5% energii ze źródeł odnawialnych. Energia ta może pochodzić także z odnawianych obecnie małych elektrowni wodnych, kolektorów słonecznych, biogazowni ko-

munalnych i rolniczych oraz ciepłowni geotermalnych. Coraz częściej w gospodarstwach ekologicznych stosuje się ciepłownie na słomę, drewno oraz kotły na trociny, wióry a nawet gałęzie. W pobliżu stoku narciarskiego na Malcie zlokalizowane są olbrzymie złoża gorących wód, których ciepło mogłoby ogrzać prawie całkowicie Osiedle Rataje. Z kolektora słonecznego można uzyskać 80% pokrycia na ciepłą wodę w każdym domu. Eksponujemy jeden z typów instalacji solarnej z obiegiem samoczynnym wykonany przez absolwenta Zespołu Szkół Rolniczych w Objezierzu. Natomiast AERATOR, patent pracowników Akademii Rol-

niczej w Poznaniu przy pomocy siły energii wiatru powoduje samoczynne napowietrzanie wody.

Te i inne aspekty uzupełniamy także za pomocą nośników multimedialnych i videofilmów, przybliżając pracę turbiny wietrznej nowej generacji jak i system montowania platform z elektrowni wiatrowych firmy VESTAS. Przypominamy także, że wiatraki są dziedzictwem kulturowym i bezpowrotnie giną,

wręcz na naszych oczach jako element polskiego krajobrazu (zwłaszcza młyny, wypierane przez cywilizację). Zakres wiadomości dostosowany jest do programów nauczania, zarówno w szkołach podstawowych, jak i ponadpodstawowych.

Zapraszamy wszystkie Szkoły na wystawę czynną w poniedziałki, środy i piątki od godz. 10,00 do 17,00 a we wtorki i czwartki od godz. 10,00 do 15,00 - istnieje także możliwość zwiedzania wystawy przez grupy szkolne w soboty i niedzielę po uprzednim zgłoszeniu i uzgodnieniu telefonicznym 061/852-41-39.

W przypadku zainteresowania profesjonalnym oprowadzeniem po wystawie lub lekcji, prosimy o wcześniejszy kontakt telefoniczny w celu uzgodnienia godziny i terminu.

WYSTAWA otwarta będzie od dnia 21 marca do 30 maja 2001 r.

Prezes RCEE - FBE
dr Jan Śmielowski

